ТЫЗЭКЪОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ

Голос адыга

1923-рэ илъэсым
гъэтхапэм
къыщегъэжьагъэу къыдэкIы

№ 12 (21025)

2016-рэ илъэс

БЭРЭСКЭЖЪЫЙ
ЩЫЛЭ МАЗЭМ и 27-рэ

къыхэтыутыгъэхэр ыкIи
нэмыкI къэбархэр
тисайт ижъугъотэщтых
WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

ПсэупIэхэр арагъэгъотых, IэпыIэгъу афэхъух

Зянэ-зятэ зимыIэжьхэм псэупIэхэр ягъэгъотыгъэнхэм, жъы дэдэ хъугъэ унэхэм ачIэсхэр гъэкощыгъэнхэм афэгъэхьыгъэ программэхэр Адыгеим зэрифэшъуашэу щагъэцакIэх.

БлэкIыгъэ илъэсым мы Iофыгъохэм япхыгъэу зэшIуахыгъэм, тапэкIэ пшъэрылъ шъхьаIэу зыфагъэуцужьыхэрэм къатегущыIагъ АР-м псэолъэшIыныимкIэ, транспортымкIэ, псэупIэ-коммунальнэ ыкIи гъогу хъызмэтхэмкIэ и Министерствэ ЖКХ-мкIэ и ГъэIорышIапIэ ипащэу Ныбэ Руслъан. Ащ къызэриIуагъэмкIэ, 2015-рэ илъэсым зянэ-зятэ зимыIэжь нэбгырэ 238-мэ псэупIэхэр арагъэгъотыгъ. Ащ пае Мыекъуапэ ирайоныкIэу «Новые Черемушки» зыфиIорэм къатибгъоу зэтет унэу фэтэри 153-рэ зыхэтыр щашIыгъ. Федеральнэ ыкIи чIыпIэ хэбзэгъэуцугъэхэм ягъэцэкIэн къыдыхэлъытагъэу, Мыекъуапэ щыпсэухэу зянэ-зятэ зимыIэжьхэм мы унэм хэт фэтэри 109-рэ афащэфыгъ. Джащ фэдэу Шэуджэн районым ит интернатым къычIатIупщыгъэхэм апае фэтэр 36-рэ зыхэт унакIэ къалэу Мыекъуапэ щашIыгъ. Поселкэу Тульскэм фэтэр 21-рэ зырыз хъурэ унитIу щагъэпсыгъ. Тэхъутэмыкъое районым щатыгъэ унакIэхэм ахэт фэтэр 16 зянэ-зятэ зимыIэжьхэм афащэфыгъэх. Мы купым къыхиубытэрэ ныбжьыкIэхэм адрэ муниципальнэ образованиехэми псэупIэхэр ащафащэфыгъэх. Ныбэ Руслъан къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, зянэ-зятэ зимыIэжьхэм псэупIэхэр ягъэгъотыгъэнхэм фэшI 2016-рэ илъэсым сомэ миллион 98-рэ фэдиз агъэфедэщт. Ащ щыщэу сомэ миллион 80-р — республикэ бюджетым, сомэ миллион 18-р федеральнэ гупчэм къатIупщыщтых. Ащ ишIуагъэкIэ, Адыгеим щыпсэурэ нэбгыри 120-мэ псэупIэхэр афащэфынхэ алъэкIыщт.

Мы программэр Адыгеим щыгъэцэкIагъэ зэрэхъурэм АР-м и Лlышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан ынаIэ тет, ащ фэгъэзэгъэ ведомствэхэм яIофшIэн зэрэзэхащэрэм лъэплъэ.

— Социальнэ пшъэрылъхэр дгъэцэкIэнхэр анахь мэхьанэшхо зиIэ лъэныкъохэм ащыщ. Ащ хэхьэ зянэ-зятэ зимыIэжьхэм, зышъхьащымытыжьхэм яфэIо-фашIэхэр зэрифэшъуашэу зэшIохыгъэнхэр, ахэм IэпыIэгъу афэхъугъэныр, — къыIуагъ ТхьакIущынэ Аслъан.

Илъэсэу тызхэтым аварийнэ унэхэм ащыпсэурэ унэгъо 71-рэ агъэкощыщтых. «Аварийнэ ыкIи жъы дэдэ хъугъэ унэхэм ачIэсхэр гъэкощыгъэнхэр» зыфиIорэ программэм иедзыгъоу 2015 — 2016-рэ илъэсхэм ателъытагъэм ар къыхеубытэ. Ащ игъэцэкIэн зэкIэмкIи сомэ миллион 58-рэ фэдиз пэIуагъэхьанэу агъэнафэ.

Программэм хэлажьэхэрэр муниципальнэ образованиитIу — Тэхъутэмыкъое ыкIи Джэджэ районхэр. Джэджэ районым мы программэм иуцугъо къыдилъытэрэ лъэныкъохэр зэкIэ блэкIыгъэ илъэсым зэшIуихыгъэх, квадратнэ метрэ 523-рэ зэрылъ аварийнэ унитIум ащыпсэурэ унэгъо 13 агъэкощыгъ. Аварийнэ фондым иквадратнэ метрэ мини 2-м ехъу Тэхъутэмыкъое районым ипоселкэу Яблоновскэм мы илъэсым щыдэгъэзыжьыгъэ хъущт. Мыщ щыпсэурэ цIыфхэм апае фэтэрыбэу зэхэт унакIэм ишIын рагъэжьагъ. Ар заухыкIэ, нэбгыри 148-рэ зэрыс унэгъо 71-мэ яфэIо-фашIэхэр зэшIохыгъэхэ хъущт. ПсэолъэшI IофшIэнхэр зыгъэцэкIэрэ организациехэм ипащэхэм къызэраIуагъэмкIэ, мы илъэсым ыкIэм нэс унэр атыщт.

Жъы дэдэ хъугъэ унэхэм ыкIи аварийнэхэм ащыпсэухэрэр гъэкощыгъэнхэм фэIорышIэрэ шъолъыр программэ Адыгеим щаштагъ, ар 2013 — 2017-рэ илъэсхэм ателъытагъ. Мы уахътэм къыкIоцI шапхъэхэм адимыштэрэ унэхэм ачIэс нэбгырэ 900 фэдиз агъэкощын гухэлъ яI. ЗэкIэмкIи ащ сомэ миллион 280-рэ пэIуагъэхьащт, фондым, регинальнэ ыкIи чIыпIэ бюджетхэм мылъкур къахахыщт.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэ и Указ

ЩытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ юрист» зыфиIорэр афэгъэшъошэгъэным ехьылIагъ

Хабзэм игъэпытэнкIэ гъэхъагъэхэр зэряIэхэм фэшI щытхъуцIэу **«Адыгэ Республикэм изаслуженнэ юрист»** зыфиIорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

Дэгуф Сарэ Ерстэм ыпхъум — Тэхъутэмыкъое район хыкумым ихыкумыш;

Певнев Сергей Виктор ыкъом — Адыгэ Республикэм и Апшъэрэ хыкум ихыкумышI.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу ТХЬАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
щылэ мазэм и 26-рэ,
2016-рэ илъэс
N 4

Мы илъэсымкIэ фэгъэкIотэныгъэхэр

Пенсионерхэм апае федеральнэ фэгъэкIотэныгъэу щыIагъэхэм ащыщхэр тырахыжьыгъэх, къэнагъэр мэкIэ дэд пIоми хэукъоныгъэ хъущтэп. А къэнагъэхэри икъоу умышIэхэу, ор-орэу ауж уимыхьэмэ, зыпарэми къыуитыщтхэп.

ГущыIэм пае, мы илъэсэу къихьагъэм джыри кIуачIэ зиIэщтхэм ащыщ мылъкум пае хэбзэIахьэу атыхэрэмкIэ (налог на имущество) пенсионерхэм фэгъэкIотэныгъэхэр зэряIэщтхэр. Ащ къикIырэр пенсионерым имылъку пае хэбзэIахьхэр ымытынхэу фитыныгъэ зэриIэр ары. Пенсием зэкIом IофшIапIэм IукIыжьыгъэхэми, непэ джыри лажьэхэрэми ар алъэIэсы. Мыщ фэгъэхьыгъэ законым амыгъэкощырэ мылъкоу къыдыхэлъытагъэх фэтэрхэр, чIылъэ унэхэр, гаражхэр е автомашинэ гъэуцупIэ гъэнэфагъэхэр, творчествэм зыщыпылъ мастерской зэфэшъхьафхэр, мыкъэралыгъо музейхэр, галереехэр, библиотекэхэр, унэгъо хъызмэтым фытегъэпсыхьагъэ псэуалъэхэр, дачэхэр, унэ зыщигъэуцущт чIыгу Iахьэхэр. Пенсионерым мыхэм ащыщхэр зырызхэу иIэхэмэ, зыпари хэбзэIахь ытыщтэп, ау, гущыIэм пае, фэтэритIу ыкIи зы унэ иIэу щытмэ, зы фэтэрым пае хэбзэIахь ытынэу мэхъу. Пенсионерым фэтэрищ иIэмэ, зыр ары хэбзэIахь зыфимытыщтыр.

ХэбзэIахьхэмкIэ инспекцием уекIуалIэмэ, мыр щыбгъэпсын плъэкIыщт. ЗыгорэкIэ 2014-рэ илъэсым итыгъэгъазэ и 31-м нэс мы фэгъэкIотэныгъэр бгъэпсыгъахэу щытмэ, джыри зэ инспекцием уекIолIэжьын ищыкIагъэп.

Джащ фэдэу пенсионерым амыгъэкощырэ мылъку зэригъэгъотыгъэмэ, хэбзэIахьэу ащ ыпэкIэ ытыгъэм щыщ къырагъэгъэзэжьыщт. Мыр IофшIапIэхэм аIут пенсионерхэр ары нахьыбэу зылъыIэсырэр, ау пенсием кIогъакIэу, мылъкур зэригъэгъотыным ыпэкIэ IофшIапIэм къыIукIыжьыгъэми, къызфигъэфедэн ылъэкIыщт.

ГущыIэм пае, пенсионерым унэ, фэтэр ыщэфыгъ е ышIыгъ, амыгъэкощырэ нэмыкI мылъку горэ зэригъэгъотыгъ. Ар ежь зэриер къэзыушыхьатырэ тхылъыр къызыратырэм ыуж, хэбзэIахьэу ытыгъэм къырагъэгъэзэжьын ылъэкIыщт. Законым къызэрэдилъытэрэмкIэ, мылъкур зыщызэригъэгъотыгъэм ыпэрэ илъэсищым ытыгъэр ары къызэралъытэщтыр. Пенсионерым унэ, фэтэр ыщэфыгъэмэ е ышIыгъэмэ, е ащ фэдэ горэм ежь иIахь хэль хъугъэмэ, унэ щигъэуцунэу е щыгъэуцугъахэу чIыгу Iахь ыщэфыгъэмэ ары мы фэгъэкIотэныгъэр къызфигъэфедэн амал зиIэр. Амыгъэкощырэ мылъкур зэригъэгъотыным пае банкым чIыфэ къыIихыгъэми, хэбзэIахьым къырагъэгъэзэжьыщт.

Мы илъэсым НДФЛ-м ятын фэгъэхьыгъэ фэгъэкIотэныгъэхэми кIуачIэ яIэщт. Пенсионерхэм хахьоу яIэхэм ащыщхэм апае НДФЛ-р атыщтэп. Ащ фэдэу законым къыщыдэлъытагъэхэр пенсиеу фагъэнэфагъэр, страхованиемкIэ пенсиер, ащ тедзагъэу гъэнэфагъэу къатырэ пенсиер, зэлукIэрэ пенсиер, социальнэ ахъщэ тедзэу пенсием къыдатыхэрэр, организациеу пенсионерым Iоф зыщишIагъэм къыфищэфыгъэ путевкэхэр е ипсауныгъэ изэтегъэуцожьын пае фитыгъэ ахъщэр, шIухьафтынэу къыфишIыгъэхэр, Iэзэгъу уцэу къыфищэфыгъэхэм апае ытыгъэ ахъщэр ары.

ХЬУТ Нэфсэт.

Сымаджэу къяуалIэхэрэм япчъагъэ хэкIыгъ

ИлъэсыкIэр зыщедгъэжьагъэм къыщыублагъэу пэтхъу-Iутхъум ыкIи гриппым республикэм лъэшэу зыщаушъомбгъугъ. Адыгеим ит сымэджэщхэм, поликлиникэхэм непэ гумэкIыгъоу щыIэм изытет зэралъэгъурэр, сымаджэу къяуалIэхэрэм япчъагъэ хэхъуагъэмэ е хэкIыгъэмэ зыщыдгъэгъозагъ.

Адыгэ республикэ клиническэ сымэджэщым къызэрэщытаIуагъэмкIэ, джырэ уахътэ пневмоние иIэу нэбгырэ 56-рэ чIэлъ. Ахэм тхьабылитIуми пневмоние яIэу нэбгырэ 33-рэ ахэт. «Свиной гриппкIэ» зэджэхэрэ узыр нэбгыри 6-мэ къахагъэщыгъагъ. Ахэм ащыщэу нэбгырищыр хъужьыгъэу сымэджэщым чIатхыкIыжьыгъ.

— Мы тхьамафэм иблыпэ къыщегъэжьагъэу хъужьыгъэу нэбгырэ 12 сымэджэщым чIэттхыкIыжьыгъ, — къыIуагъ Адыгэ республикэ клиническэ сымэджэщым иврач шъхьаIэу Чэужъ Нателлэ. — Сымаджэхэм IэпыIэгъу тызэрафэхъущт Iэзэгъу уцхэр тиIэх. Пэтхъу-Iутхъур, гриппыр къяузыгъэу, IэпыIэгъу зищыкIагъэу къытэуалIэхэрэм япчъагъэ нахь макIэ хъугъэ.

Мыекъопэ къэлэ поликлиникэу N 4-м иIофышIэхэм къызэрэтаIуагъэмкIэ, сымаджэу къяуалIэрэр, блэкIыгъэ илъэсхэм ялъытыгъэмэ, мыгъэ нахь макI. Чэщ-зымафэм къыкIоцI гурытымкIэ медицинэ IэпыIэгъу ищыкIагъэу гъогогъу 15 — 20 фэдизрэ къяджагъэх. БлэкIыгъэ илъэсхэм а пчъагъэр бэкIэ нахьыбэуи къыхэкIыщтыгъ.

— Илъэс къэс пэтхъу-Iутхъум, гриппым апкъ къикIыкIэ цIыфхэр мэсымаджэх, ау мыгъэ мы узыр нахь хьылъэу рекIокIы, — къыIуагъ гущыIэгъу къытфэхъугъэ врачым. — Мы аужырэ мэфитIум къыкIоцI сымаджэу къытэуалIэхэрэм япчъагъэ хэкIыгъэп. Пневмоние иIэу дгъэунэфыгъэ цIыфым стационарым IэпыIэгъу щетэгъэгъоты.

ТигущыIэгъу къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, температурэ зиIэ сымаджэм къыкIухьанэу щытэп, ар иунэ исэу телефонкIэ врачым къеджэн фае. Нэужым ащ илажьэу агъэунэфыгъэм елъытыгъэу IэпыIэгъу рагъэгъотыщт.

Пэтхъу-Iутхъур, гриппыр къышъомыутэкIыным пае пэшIорыгъэшъ Iофтхьабзэхэр жъугъэцакIэх. Тигъэзет ыпэкIи къызэрэщыхэтыутыгъэу, медицинэ маскэхэр шъуIулъэу къэшъукIухь, сабынкIэ ренэу шъуIэ шъутхьакIызэ шъушIы. Гриппыр къызэузыхэрэм благъэу шъуямыкIуалI.

ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай.

Гъогухэм ягъэцэкIэжьын лъагъэкIотэщт

Адыгеим игъогухэр зэрагъэцэкIэжьыхэрэр, зэрэзэтырагъэпсыхьэхэрэр зэкIэми непэ тинэрылъэгъу. ЫпэкIэ автомобиль гъогухэм язытет зэрэдэим къыхэкIэу водительхэм гумэкIыгъуабэ къафихьыщтыгъэ. Адыгеим гъогукIэхэр щышIыгъэнхэм ыкIи игъэкIотыгъэ гъэцэкIэжьынхэр яшIылIэгъэнхэм мэхьанэшхо зэриIэр Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан ипсалъэ пчъагъэрэ къыщыхигъэщыгъ.

АщкIэ гухэлъэу щыIэхэр гъэцэкIэгъэнхэм фэшI федеральнэ ыкIи республикэ бюджетхэм къатIупщыгъэ ахъщэр агъэфедэ, ащ ишIуагъэкIэ мы аужырэ илъэсхэм тишъолъыр гъэхъэгъэ гъэнэфагъэхэр ышIыгъэх.

Адыгэ Республикэм псэолъэшIынымкIэ, транспортымкIэ, псэупIэ-коммунальнэ ыкIи гъогу хъызмэтхэмкIэ и Министерствэ къызэритырэмкIэ, непэрэ мафэхэм яхъулIэу Адыгеим игъогухэм ясеть километрэ мини 4,7-рэ мэхъу. Километрэ 206,6-м федеральнэ ыкIи километрэ 1384,9-м шъолъыр мэхьанэ яI. 2012-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу республикэм игъогухэм яфонд икIэрыкIэу агъэпсыжьыгъ, Iофхэм язытет бэкIэ нахьышIу хъугъэ.

2016-рэ илъэсым Мыекъуапэ игъогухэр агъэцэкIэжьынхэм фэшI Адыгеим игъогу фонд сомэ миллиони 150-рэ фэдиз къытIупщыгъ. Мылъкоу къаIэкIэхьагъэмкIэ асфальт зытелъ гъогушхохэм ыкIи лъэс гъогухэм гъэцэкIэжьын дэгъухэр арашIылIэщтых, мыжъо-пшэхъо зэхэлъ зытелъ гъогухэр ашIыщтых ыкIи агъэкIэжьыщтых. ГъэцэкIэжьын IофшIэнхэр зышIыщт псэолъэшI организациехэр зэнэкъокъу шIыкIэм тетэу къыхахыгъэх.

Мыекъопэ къэлэ администрацием псэупIэ-коммунальнэ хъызмэтымкIэ ыкIи зэтегъэпсыхьанымкIэ и ГъэIорышIапIэ къызэрэщаIуагъэмкIэ, мы илъэсым Мыекъуапэ иавтомобиль гъогу участкэ 15 агъэцэкIэжьыщт. Капитальнэ гъэцэкIэжьыным хахьэу асфальтыкIэ гъогухэм атыралъхьащт ыкIи псырыкIуапIэхэр чIалъхьащтых.

Джащ фэдэу Мыекъуапэ иавтомобиль гъогуитIумэ гъэкIэжьын IофшIэнхэр арашIылIэнхэу агъэнафэ, ащ къыхеубытэ поселкэу Подгорнэм ипереулкэу Школьнэм игъогу участкэу гумэкIыгъо зыдэщыIэр.

Ащ нэмыкIэу мыжъо-пшэхъо зэхэлъ автомобиль гъогу станицэу Ханскэм щыгъэпсыгъэн гухэлъ щыI. Къэлэ администрацием ипащэу А. Наролиным специалистхэм пшъэрылъ афишIыгъ IофшIэнхэр зэрэлъыкIуатэхэрэм пытагъэ хэлъэу лъыплъэнхэу.

— Гъогухэм игъэкIотыгъэ гъэцэкIэжьынхэр яшIылIэгъэнхэм, кIэу шIыгъэнхэм алъэныкъокIэ пшъэрылъэу щыIэхэр шIокI имыIэу зэшIохыгъэнхэм, уахътэу агъэнэфагъэм IофшIэнхэр шIомыкIынхэм тынаIэ тедгъэтын фае, — къыхигъэщыгъ Мыекъуапэ имэр.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан гъэрекIо гъогухэр зэрагъэцэкIэжьыгъэ шIыкIэм ежь ышъхьэкIэ зыщигъэгъозагъ ыкIи ылъэгъугъэм осэшIу фишIыгъ. Ащ къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, автомобильхэр нахьыбэу зыщызекIохэу ыкIи гъогухэм язытет нахь зыщыдэй чIыпIэхэм апэу гъэцэкIэжьынхэр арашIылIэх.

— Гъогухэм язытет идэгъугъэ лъэгэпIэ инхэм анэсын фае. Сыда пIомэ гъогухэр зэрэзэтегъэпсыхьагъэхэм ямызакъоу, гъогурыкIоным хэлажьэхэрэм ящыIэныгъэ щынэгъончъэу щытыныр зэкIэмэ анахь шъхьаI, — къыIуагъ АР-м и ЛIышъхьэ.

КIАРЭ Фатим.

КIэлэцIыкIухэм ящынэгъончъагъэ нахьыжъхэм аIэ илъ

ГъогурыкIоныр щынэгъончъэным, кIэлэцIыкIухэр зыхэфэрэ хъугъэ-шIагъэхэр къэмыгъэхъугъэнхэм, ахэм ащыухъумэгъэнхэм афэшI щылэ мазэм и 20-м къыщегъэжьагъэу и25-м нэс Адыгэ Республикэм ичIыпIэхэм пэшIорыгъэшъ Iофтхьабзэу «КIэлэцIыкIу тIысыпI» зыфиIорэр ащыкIуагъ.

Адыгэ Республикэм ит кIэлэцIыкIу поликлиникэхэм адэжь АР-м и Къэралыгъо автоинспекцие хэтхэм къулыкъур ащахьыгъ. КIэлэцIыкIухэм янэ-ятэхэр, водительхэр къагъэуцухэзэ кIэлэцIыкIур машинэм исэу зепщэным фэшI хэушъхьафыкIыгъэ тIысыпIэхэр шIокI имыIэу зэрагъэфедэнхэ фаер пытагъэ хэлъэу араIуагъ. КIэлэцIыкIухэр зыхэфэгъэхэ хъугъэ-шIагъэу Адыгеим игъогухэм къатехъухьагъэр зыфэдизым, ахэм лъапсэу афэхъурэм водительхэр ащагъэгъозагъэх.

ГущыIэм пае, гъэрекIо илъэс 12-м нэс зыныбжь кIэлэцIыкIухэр машинэмкIэ къыращэкIыхэзэ хъугъэ-шIэгъэ 17-мэ ахэфагъэх, нэбгырэ 20-мэ шъобж зэфэшъхьафхэр атещагъэхэ хъугъэ.

ЦIыфэу рулым Iусым ежь имызакъоу, ащ къыдисымкIи пшъэдэкIыжь ехьы. Арышъ, сакъыныгъэу хэлъыр нахь ыгъэлъэшын фае. Гъогур щынэгъончъэу щытыныр водительхэм зэкIэми яшъэрылъ.

Полициeм илейтенантэу ТРЭХЪО Байзэт.

Тыгу къеуагъ

Илъэс 77-рэ ыныбжьэу идунай ыхъожьыгъ Дыхъу Исхьакъ ыкъоу Рэмэзанэ. Ар мэлылъфэгъум и 7-м къуаджэу ПчыхьалIыкъуае къыщыхъугъ.

Рэмэзан IофшIэным иветеран, илъэс 50-м ехъурэ Адыгеим игъомылэпхъэшI хъызмэтшIапIэхэм япащэу лэжьагъэ. Iофэу ышIэрэм хэшIыкIышхо фыриIэу, шъыпкъэныгъэ зыхэлъ цIыфэу ар щытыгъ. Зыщыщ къуаджэми, районми, республикэу зыщыпсэугъэми ащызэлъашIэщтыгъ, шъхьэкIэфэныгъэрэ лъытэныгъэрэ къылэжьыгъ.

ЧIэнэгъэшхо зэрэтшIыгъэр тыгу къеозэ, щымыIэжьым игупсэхэм, иIахьылхэм тафэтхьаусыхэ.

Ныбджэгъухэр, IофшIэгъухэр

Тхьамафэм ихъугъэ-шIагъэхэр

Адыгэ Республикэм хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ къызэритырэмкIэ, щылэ мазэм и 18-м къыщегъэжьагъэу и 24-м нэс республикэм бзэджэшIэгъэ 57-рэ щызэрахьагъ.

Ахэр: тыгъуагъэхэу 23-рэ, гъэпцIагъэ зыхэлъ бзэджэшIэгъи 7, зылъыхъущтыгъэхэ бзэджэшIэ 14 къаубытыгъэх, нэмыкIхэри. Экономикэм ылъэныкъокIэ хэбзэгъэуцугъэр гъогогъу 13-рэ аукъуагъэу хэбзэухъумэкIо къулыкъухэм къыхагъэщыгъ. БзэджэшIагъэ зезыхьэгъэ нэбгырэ 46-рэ агъэунэфыгъ, зэхафын алъэкIыгъэр процент 73-м ехъу.

Адыгеим игъогухэм хъугъэшIэгъи 7 къатехъухьагъ. Ахэм нэбгыри 3 ахэкIодагъ, нэбгыри 9-мэ шъобжхэр атещагъэхэ хъугъэ. Ешъуагъэу рулым кIэрысхэу водитель 41-рэ къаубытыгъ, гъогурыкIоным ишапхъэхэр гъогогъу 2551-рэ аукъуагъэу къыхагъэщыгъ.

БзэджашIэр къаубытыгъ

Щылэ мазэм и 16-м станицэу Дондуковскэм дэт унэ горэ машIом зэлъиштагъэу УФ-м хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ иотделэу Джэджэ районым щыIэм идежурнэ часть къэбар къыIэкIэхьагъ. Мы уахътэм бысымхэр псэупIэм исыгъэхэп, гъунэгъухэр ары мэшIогъэкIуасэхэм къяджагъэхэр. Ахэр чIыпIэм псынкIэу къэсыгъэх ыкIи машIор агъэкIосагъ. Экспертхэм нэужым зэрагъэунэфыгъэмкIэ, ышIэзэ зыгорэм унэм машIор кIидзагъ. ХэбзэухъумакIохэм оперативнэ ыкIи лъыхъун Iофтхьабзэхэр рагъэкIокIызэ, мы бзэджэшIагъэр зезыхьагъэу зэгуцафэхэрэ, ыпэкIэ хьапсым дэсыгъэ илъэс 38-рэ зыныбжь хъулъфыгъэр къаубытыгъ. Полицейскэхэм къызэрэхагъэщыгъэмкIэ, ешъогъэ хъулъфыгъэм мыщ фэдэ шIыкIэмкIэ ишъхьэгъусагъэм егоонэу фэягъ. Уголовнэ Iоф къызэIуахыгъ, зэхэфынхэр макIох.

Пенсионеркэр ыгъэделагъ

Станицэу Ханскэм щыпсэурэ илъэс 49-рэ зыныбжь хъулъфыгъэу гъэпцIагъэ зыхэлъ бзэджэшIагъэ зезыхьагъэу зэгуцафэхэрэм ылъэныкъокIэ УФ-м хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ иотделэу Мыекъуапэ щыIэм икъулыкъушIэхэм уголовнэ Iоф къызэIуахыгъ. Мыщ фэдэ унашъо ашIыным лъапсэу фэхъугъэр тикъэлэ шъхьаIэ щыпсэурэ пенсионеркэм хэбзэухъумэкIо къулыкъухэм зыкъызэрафигъэзагъэр ары. Ащ къызэриIотагъэмкIэ, блэкIыгъэ илъэсым, гъэмафэм, инэIосэ бзылъфыгъэ горэ ыдэжь къэкIуагъ ыкIи ащ иIахьыл хъулъфыгъэм ышIырэ унэр ыухыжьыным пае зыщыкIэрэ ахъщэр чIыфэу къыритынэу елъэIугъ. Охътэ гъэнэфагъэм ехъулIэу чIыфэр къыратыжьын зэрэфаер пенсионеркэм ариIуи, сомэ мини 150-рэ бзылъфыгъэм ритыгъ. Ау а мафэр къызэсым, ахъщэр къызэкIигъэкIожьыгъэп, ащ къыхэкIыкIэ, агъэделэгъэ бзылъфыгъэм хэбзэухъумэкIо къулыкъухэм зафигъэзагъ. Джырэ уахътэм Iофыр зэхафы.

АР-м хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу.

Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет иIофышIэхэр лъэшэу гухэкI ащыхъоу Комитетым итхьаматэ игуадзэу Протуренко Александр Александр ыкъом фэтхьаусыхэх янэ идунай зэрихъожьыгъэм фэшI.

Къунчыкъохьаблэхэу Мыекъуапэ щыпсэухэрэр фэтхьаусыхэх тиобществэу «Гугъэм» игъэцэкIэкIо гупчэ хэтэу Пэнэшъу Батмызэ Мушурие ыкъом янэу Гощэфыжь идунай зэрихъожьыгъэм фэшI. Гощэфыжь Алахьым джэнэтыр зэритыщтхэм ащыщ хъунэу, илъфыгъэхэм, иIахьылхэм ужыпкъэ мафэ афэхъунэу тафэлъаIо.

Къунчыкъохьаблэхэм яобществэу «Гугъэм» игъэцэкIэкIо гупч.

Ткъош республикэхэм къаратхыкIыхэрэр

Ятэ илъагъо рэкIо

Лъэпкъ журналистикэм, усэхэм ятхын чанэу хэлэжьэрэ адыгэ кIалэхэм зэу ащыщ Бемырзэ Мухьадин ыкъоу Зураб. Ятэ илъэуж пигъащэзэ, Зураб зэрилъэкIэу адыгэ лъэпкъым, къызщыхъугъэ къуаджэм, къызхэкIыгъэ унагъом ацIэ шIукIэ арегъаIо. Ар усакIу,тхакIо, журналист, литературэм зиIахь хэзышIыхьэрэ зэдзэкIакIу.

1976-рэ илъэсым Зураб Али-Бэрдыкъо (Хьагъундыкъое) къуаджэм къыщыхъугъ. Гурыт еджапIэм ыуж филологие факультетым апшъэрэ гъэсэныгъэ щызэзгъэгъотыгъэ кIалэм илъэси 10 кIэлэегъаджэу Iоф ышIагъ. Къызщыхъугъэ къуаджэу Хьагъундыкъуае кIэлэегъэджэ къызэрыкIоу, еджапIэм идиректор игуадзэу, етIанэ ащ ипащэу щылэжьагъ.

2009-рэ илъэсым гъэзетэу «Черкес хэкум» ар Iохьэ, а гъэзетым иотдел иредакторэу непи мэлажьэ. Журналистикэм гъэхъагъэу щишIыгъэхэм къакIэкIуагъэх Къэрэщэе-Щэрджэсым и ЛIышъхьэ, республикэм иминистерствэ зэфэшъхьафхэм ящытхъу тхылъхэу ащ къыратыгъэхэр. 2014-рэ илъэсым Зураб щытхъуцIэу «Къэрэщэе-Щэрджэс Республикэм изаслуженнэ журналист» зыфиIорэр къыфагъэшъошагъ.

Ащ нэмыкIэу 2010-рэ илъэсым «Кадровый резерв. Профессиональная команда страны» зыфиIорэм Зураб хагъэхьагъ, партиеу «Единэ Россием» и Апшъэрэ Совет итхьаматэу Борис Грызловым ыIапэ зыкIэдзэжьыгъэ рекомендациер къыратыгъ.

Бемырзэ Зураб ишъыпкъэу лъэпкъ литературэм иIахь хешIыхьэ, иусэхэмкIэ, итхыгъэ зэфэшъхьафхэмкIэ Къэрэщэе-Щэрджэсым имызакъоу, Урысыеми щызэлъашIэ хъугъэ.

Темыр Кавказым итхэкIо, иусэкIо ныбжьыкIэхэр зыхэлэжьэгъэхэ зэIукIи 7-у фондэу ФСЭИП-м зэхищагъэмэ ар ахэтыгъ. Ащ нэмыкIэу Борис Пастернак къызыхъугъэр илъэси 125-рэ зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ литературнэ зэнэкъокъум лауреат щыхъугъ (2015-рэ илъэс, Воронеж), Иван Бунинир къызыхъугъэр илъэси 145-рэ зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ литературнэ зэнэкъокъум щатекIуагъэхэм ахэтыгъ (2015-рэ илъэс, Москва), Игорь Григорьевым ыцIэкIэ зэхащэгъэгъэ Урысые литературэ зэнэкъокъум илауреат хъугъэ (2015-рэ илъэс, Санкт-Петербург), Урысыем итхакIохэм я Союз и Щытхъу тхылъ 2015-рэ илъэсым къалэу Воронеж Зураб къыщыфагъэшъошагъ.

Темыр Кавказым итхакIохэмрэ иусакIохэмрэ ятхыгъэ зэхэугъоягъэхэр къыздэхьэгъэ тхылъэу «Вкус айвы» зыфиIорэм Урысыем итхакIохэмрэ иусакIохэмрэ ятхыгъэ зэхэугъоягъэхэр зыдэтхэ тхылъэу «Новые писатели России» зыфиIоу 2013-рэ, 2014-рэ илъэсхэм Москва къыщыдэкIыгъэхэм Бемырзэм икъэлэмыпэ къыпыкIыгъэхэри адэтэлъагъох.

Зураб Къэрэщэе-Щэрджэс къэралыгъо кIэлэегъэджэ университетым иаспирант, лъэпкъым иблэкIыгъэ фэгъэхьыгъэ научнэ IофшIагъэхэм ишъыпкъэу адэлажьэ.

Изакъоуи, нэмыкI авторхэми ягъусэу Зураб гурыт еджапIэхэм зэращырагъаджэрэ, ныдэлъфыбзэкIэ тхыгъэ тхылъ заулэ къыдигъэкIыгъ. Зураб ятэу Бемырзэ Мухьадин пхырищыгъэ лъагъом пытэу непэ ар рэкIо.

АБИДЭКЪО Люсан.

Апэрэ лъэбэкъухэр ешIых

Мокъо Лаурэ Къэбэртэе-Бэлъкъар къэралыгъо университетым филологиемкIэ иинститут адыгабзэмрэ литературэмрэкIэ икъутамэ щеджэ. Усэхэр ытхэу зыригъэжьагъэр бэшIагъэп, цIыкIу-цIыкIузэ ащкIэ къулайныгъэр ыIэ къырегъахьэ.

Лаурэ 1988-рэ илъэсым шышъхьэIум и 31-м Нартэн къуаджэ къыщыхъугъ. Псыгонсу къуаджэм игурыт еджапIэ ыуж кIэлэегъаджэ хъу зышIоигъоугъэ пшъашъэр КъБКъУ-м ипедагогическэ колледж чIэхьэ ыкIи 2008-рэ илъэсым ар дэгъоу къеухы.

— Джыри сыцIыкIузэ кIэлэегъаджэ сыхъу, сабыйхэм сахэт сшIоигъуагъ, — къыддэгуащэ Лаурэ игукъэкIыжьхэмкIэ. — Ары ыкIи кIэлэегъэджэ колледжым икъутамэу ублэпIэ классхэм арысхэр езыгъэджэщтхэр зыщагъасэхэрэр къызкIыхэсхыгъэр. Ащ сыщеджэфэ кIэлэегъэджэ сэнэхьатыр сIэ къызэризгъэхьащтым сишъыпкъэу сыпылъыгъ, къэкIощт мафэм сыдэгугъэжьощтыгъ. Адыгэ литературэм сыфемыджагъэми, тиадыгэ тхакIохэм ятхылъхэр кIэздыжьыкIыжьыныр сикIэсагъ. Анахьэу сыдэзыхьыхыщтыгъэр прозэр ары.

2008-рэ илъэсым колледжыр къызеухым, пшъашъэр Налщык икIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэм ащыщ горэм щылэжьагъ. Джащыгъуми лъэпкъым итарихъ изэгъэшIэнрэ литературэмрэ IэкIыб ышIыгъэхэп. Тиадыгэ тхакIохэм ятхылъхэм ар ренэу яджэщтыгъ. Джыдэдэм Лаурэ КъБКъУ-м филологиемкIэ иинститут адыгабзэмрэ литературэмрэкIэ икъутамэ щеджэ. Пшъашъэм къызэрэтфиIотагъэмкIэ, адыгэ литературэр шIу езыгъэлъэгъугъэр ян ары.

БэшIагъэп усэхэр ащ ытхэу зыригъэжьагъэр, ахэм ащыщ заули тиреспубликэ къыщыдэкIырэ гъэзетхэм янэкIубгъохэм къарыхьагъэх. НахьыбэрэмкIэ ащ иусэхэр зыфэгъэхьыгъэхэр цIыфыпсэр зыгъэгушIорэ, кIуачIэ къезытырэ шIулъэгъур, дунаим къыщыхъурэ Iофыгъо зэфэшъхьафхэр ары. Лаурэ иусэу «Гугъэ» зыфиIорэр шъуигъэзэт къыихьэмэ лъэшэу тигопэщт.

Гугъэ

Мы си гущIэр зэрызбжыныр къысхуэмыщIэ,
БлэкIа зэманыр си гум имыхуж.
ГуIэгъуэ нэпсым игъэнщIа мы си гур
ЩIэрыщIэу къэгъэгъэнуи хуэмеиж.
Пщэдджыжь къэсыху хощI мы си гъашIэм махуэ,
ГуфIэгъуэ куэди сигу къызокIыж.
НэхъыфIщ, гуфIэгъуэу плъэгъуа псори
Нэхъыбэрэ уи нэгум щIэбгъэкIыж.
Къуалэбзу цIыкIухэм я уэрэд къиш макъым
ГугъэфIым сыпигъаплъэу сыкъоуш.
ЩреIэ сытым дежи гугъэ.
Ар гъашIэм и Iэпэгъу зэпытщ!

ХЬЭРЭДУРЭ Алл.

Гъэры хъугъагъэхэр агъэшIожьыщтых

Хэгъэгу зэошхом илъэхьан, советскэ зэолIхэу нэмыцхэм гъэры ашIыгъагъэхэр мин пчъагъэ мэхъух. ИкIыгъэ илъэсым Германием иправительствэ унашъоу ышIыгъэм тетэу, концлагерьхэм адэсыгъэхэм доллар минитIурэ ныкъорэ зырыз къаратыжьыщт.

Унэшъо гужъуагъэр

А унашъоу Урысыем IэкIыб хэгъэгу IофхэмкIэ и Министерствэ къыIукIагъэм къызэрэщиIорэмкIэ, 1941-рэ илъэсым ибэдзэогъу мазэ и 22-м къыщегъэжьагъэу 1945-рэ илъэсым ижъоныгъуакIэ и 8-м нэс охътэ зэфэшъхьафхэм гъэры ашIыхи концлагерьхэм адагъэсыгъэхэм ахъщэ IэпыIэгъу къафагъэхьыжьыщт.

Германием финансхэмкIэ и Министерствэ идирективэ ахъщэ къызэратыжьыщтхэр щыгъэнэфагъэх. IэпыIэгъур къызфэкIощтхэм ашъхьэкIэ ар къаратынэу щыт, илъфыгъэхэми иIахьылхэми яIоф хэлъэп. Гъэрэу аубытыгъагъэхэми, ахъщэ Iахь къызфэмыкIощтхэр ащ къыщеIох, ахэм ахэхьэх пыим гохьэгъагъэхэр. Тхылъхэр зыдагъэхьыщтхэр: ДГЗ-Ринг 12, 13086 Берлин, Doutshland. Ежь-ежьырэу ахэр зымыгъэхьазырышъущтхэм цIыфхэр социальнэу къэзыухъумэхэрэ чIыпIэ къулыкъухэм зафагъэзэн фае.

Заор зыуцужьыгъэр илъэс 70-м ехъугъ. Бэмэ ятхылъхэр яIэжьхэп. Урысые Федерацием оборонэмкIэ и Министерствэ и Гупчэ архивэу советскэ дзэхэм ахэтыгъэхэм ятхылъхэр чIэлъых. Гъэры ашIыгъагъэхэр, концлагерьхэм ащылIагъэхэр, псаоу къыдэкIыжьыгъагъэхэр ахэм ахэтых.

Хэгъэгу зэошхор окIофэ нэмыц концлагерьхэм советскэ цIыф миллиони 5,5-рэ адэсыгъ, ахэм ащыщэу процент 60-р гъаблэмрэ чъыIэмрэ агъэлIагъэх. Германием и Посольствэ къызэриIорэмкIэ, ахъщэ IэпыIэгъур мы илъэсым иIоныгъо мазэ ыкIэ нэс къызэратыщтыр, ащ нэс зитхылъхэр зымыгъэхьазырхэрэр мылъкум хэмыфэнхэ ылъэкIыщт. Тхылъхэм ахэлъын фаех гъэры ашIыгъагъэм ипаспортрэ концлагерым зэрэдэфэгъагъэр къэзыгъэшъыпкъэрэ справкэмрэ.

Ухэнын нахьи нахьышIуа?

ИкIыгъэ илъэсым концлагерьхэм адагъэсыгъэ цIыфхэм ащыщэу Урысыем псаоу исыжьыгъэр нэбгырэ мини 4 фэдиз зэрэхъущтыгъэр. Ахэм зэкIэми аныбжь хэкIотагъ, дунаим ехыжьыгъэри макIэп. Лагерьхэм къадэкIыжьыгъагъэхэм япсауныгъэ зэщыкъогъагъ, яунагъохэм тэрэзэу IэпыIэгъу афэхъунхэ алъэкIыжьыгъэп. Сабыйхэм ятэхэр ашъхьащымытыжьхэу къэхъугъэх, «ибэ джанэр ащыгъыгъ». Зихэгъэгу къэзыгъэзэжьыгъэхэми нэбгъунджыкIэ яплъыхэзэ ягъашIэ къахьыгъ, советскэ хьапсхэми ахэр илъэс пчъагъэрэ ачIагъэсыжьыгъэх. Къызагъэзэжьыгъэхэми хъэтэпэмыхыгъэх, ашъхьэ къамыIэтэу дунаим тетыгъэх.

1995-рэ илъэсым Урысые Федерациемрэ и Президент иунашъокIэ, нэмыцхэм гъэры ашIыгъэгъэ цIыфхэм, адрэ пстэумэ афэдэу, яфитыныгъэхэр къаратыжьыгъагъэх. 2006-рэ илъэсым В. Путиным «заом иветеран» зыфиIорэ статусыр къаритыгъагъ, джащ къыщегъэжьагъэу хэбзэ IэпыIэгъу мазэ къэс къараты.

Нэмыцхэр сыда джы къэзэгъэущыгъэхэр? Ахъщэ IэпыIэгъу къызфагъэхьыщтхэм япчъагъэ макIэ охъуфэкIэ ежагъэха? ЗэкIэмкIи гъэрыгъэхэм атырагощэнэу къафыхагъэкIыгъэр доллар миллиони 100.

Фашистхэм яконцлагерьхэм адэсыгъэхэр непэ псаугъэхэми, нэмыц ахъщэм бэ емынэцIыщтыгъэу сэгугъэ. ЗэкIэ ахъщэкIэ ащэфырэп. Хэгъэгум, къэрарым, шъыпкъагъэм, цIыфыгъэм уасэ яIэп. Непэ ахъщэ IэпыIэгъу хабзэм къызэрити хъужьыгъэхэри мылъкур арэп зыкIэгушIуагъэхэр, хабзэм анэгу къыгъэкIэбзэжьи шъхьафит зэрэхъужьыгъэхэр, икъоу ыкIи гупсэфэу жьы къызэращэжьыгъэр ары.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

Щашӏэхэр лэжьакӏох

Ахэм ащыщ Нэшъукъуае щыпсэурэ ЩэшӀэ Сэфэрбыеу зигугъу къэтшӀыщтыр. Зилъагъо ащ лъигъэкӀотэрэ ятэу Хьаджмосэ лъыгъэчъэ заом пхъашэу хэлэжьагъэу, бгъэхэлъхьэ лъапӀэхэри хэлъхэу, уӀэгъэшхохэри иӀэхэу 1944-рэ илъэсым къыгъэзэжьыгъагъ. Ишъхьэгъусэу Чэбэхъанрэ ежьыррэ апэрэ мафэхэм къащегъэжьагъэу нэмыц техакӀохэм зэрапхъогъэ мэкъу-мэщыр зыпкъ изыгъэуцожьырэ къоджэдэсхэм якӀэщэкӀуагъэх. ЩэшӀэ Хьаджмосэ бригадирыгъ, Чэбэхъанэ губгъо бригадэм непи, нычэпи имыӀэу щылажьэщтыгъ. А зэоуж лъэхъэнэ къинэу Ӏофшӏэнхэр зэкӏэ цӀыф кӀуачӀэкӀэ зэшӀуахэу зыщэтым, ахэм япшъэрылъхэр щытхъу хэлъэу зэрагъэцакӀэщтыгъэм фэшыхьат зэшъхьэгъуситӀуми 1948-рэ илъэсым ЛэжьэкӀо Быракъ Плъыжьым иорден къазэраратыгъагъэр. Нэужыми, 1957-рэ илъэсым, Хьаджмосэ ВДНХ-м агъэкӀогъагъ.

Ахэм якӀалэу Сэфэрбый янэятэхэм ялъагъо ыгъэдэхагъ, непи егъэкӀэракӀэ. Ар 1951-рэ илъэсым къэхъугъ. Нэшъукъое гурыт еджапӀэм ыуж дзэм къулыкъур къыщихьыгъ. Ащ къызекӀыжьым, Мыекъопэ мэкъу-мэщ техникумым ветеринариемкӀэ иотделение къыухыгъ. ӀофшӀэныр 1975-рэ илъэсым ячылэ дэтыгъэ фермэм щыригъэжьагъ. Ащ ыуж Пэнэжьыкъое совхоз бэлахьыщтыгъэу Хъот Казбек зипэщагъэм рагъэблагъи ветеринар шъхьаӀэу щытыгъ. 1982-рэ илъэсым Джэджэхьаблэ ветеринар участкэу чылэгъуитф — Джэджэхьабл, Нэшъукъуай, Тэуехьабл, Городскоир, Къунчыкъохьабл — зыхахьэрэм пащэ фашӀыгъэу илъэс 33-рэ хъугъэу ахэр къегъэгъунэ.

— Непэ чылэгъуитфымэ былым пӀашъэу адэтыжьыр шъхьэ 500-м нахьыбэнэп, — еӀо Сэфэрбый. — Илъэс заулэкӀэ узэкӀэӀэбэжьмэ, а пчъагъэр минитӀум нэсыщтыгъ. Ащ хэтэп мэл-пчэн Ӏэхъогъухэу къуаджэхэм къадафыщтыгъэхэр. Непэ колхозхэр щымыӀэжьхэми, унагъохэм чэмхэр бэу амыӀыгъыжьхэми, былымышъхьэ зыбгъупшӀым ехъу зиӀэу псэупӀэхэм адэсыр макӀэп. Зибэу аӀыгъхэр тхьачэтхэр, чэт-псычэтхэр ары. Мэл Ӏэхъогъухэри унэгъо пчъагъэхэм яӀэх. Арышъ, ӀофшӀэныр нахьыбэ мыхъурэмэ, нахь макӀэп. ЕтӀани Ӏофыр къэзыгъэхьылъэрэр нахьыпэм чылагъо пэпчъ ветеринархэр адэсыгъэх, фермэхэм атетыгъэх. Джы а сэнэхьатыр иӀэу талъэныкъо щыӀэр сэры. Къоджэдэсхэм ямызакъоу, Джэджэхьаблэ дэт фирмэу «Синдика-Агром» ибылымэхъо фермэу Гъонэжьыкъо Аслъанбый зипащэм къызщысфаехэм сынэсы.

ЩэшӀэ Сэфэрбый шъхьэгъусэ фэхъугъэ Тэмари (НэшъукъуаекӀэ КӀыкӀ Исмахьилэ ыпхъу) лэжьэкӀошху. Адыгэ педучилищыр къыухыгъэу илъэс 45-рэ хъугъэу ублэпӀэ классхэм ащырегъаджэ, ищытхъу, идахэ арегъаӀо, иӀофшӀакӀэ щысэтехыпӀэу арагъэлъэгъу.

ЩэшӀэ зэшъхьэгъусэхэу Сэфэрбыйрэ Тэмарэрэ унэгъо дахи зэдашӀагъ. ЗэгурыӀохэу, зэдэӀужьхэу мэпсэух, шъхьэкӀафэ зыфашӀэу къуаджэм дэсхэм ащыщых. Лъфыгъэ дахэхэри зэдапӀугъэх. ЯкӀалэу Адамэ апшъэрэ гъэсэныгъэитӀу иӀ. Юрист. Полицисреди икапитанэу Мыекъуапэ щэлажьэ. Янысэу Альбинэ МКъТУ-м Ӏоф щешӀэ, социологие шӀэныгъэхэмкӀэ кандидат. Япшъашъэхэу Фатими ащ къыкӀэлъыкӀорэ Мири (апшъэрэ гъэсэныгъитӀу иӀ) юристых. Ахэм къакӀэхъухьэгъэхэ къорэлъф-пхъорэлъфхэм ныжъ-тыжъхэр ащэгушӀукӀых.

Былым пӀашъэхэри аӀыгъых

Зигугъу къэтшӀыхэрэ зэшъхьэгъусэхэу Сэфэрбыйрэ Тэмарэрэ зытшӀэхэрэр бэшӀагъэ. Ау бэрэ сахэхьагъэу, сахэкӀыгъэу щытыгъэп. Арыти, тшӀэгъахэп яунагъокӀэ былым пӀэшъэ заулэ аӀыгъыныр.

— Рэмэзан, СССР-р зыщэӀэми тиунагъокӀэ чэмхэр тимыӀэу, тхьачэтхэр тымыхъоу къыхэкӀыгъэп. Помидор ашӀэу зыщэтми анахь зыгъэбагъохэрэм тащыщыгъ. Армырмэ, тикӀалэхэр сыдэущтэу едгъаджэщтыгъэха? Ахэм уапымылъэу сишъхьэгъуси къыпфидэщтыгъэп. Илъэс зыхыбл хъугъэ, — къытфеӀуатэ Сэфэрбый, — былым пӀашъэхэм ягъэпщэрын тызпыхьагъэр. КъыхэдгъэкӀырэп зы илъэс шъхьэ 12 — 14-р тымыӀыгъэу. ГъэрекӀо сӀыгъыгъэр шъхьэ 12. Ащ щыщэу тӀур ИлъэсыкӀэм ехъулӀэу сыукӀыхи сикӀалэхэм афэзгощыгъ. Ахэм амышхыщтмэ сыда есшӀэщтыр? КӀалэхэм яегъэджэнкӀэ ахъщэ тыфэныкъо зэхъум, гъэрекӀо шкӀэхъужъитӀуи сыукӀыгъэ. Мэзэ зыхыбл зыныбжь былымышъхьэ кӀалэхэу килограмми 100 — 120-рэ зырыз къызэрыкӀыгъэхэр яунагъохэм апае ащэфыгъэх. Килограммыр зэрэсщагъэр сомэ 250-рэ. Ахэм аныбжь илъэсрэ ныкъорэм нэсыфэ сӀыгъыгъэхэмэ, килограмм 200 зырыз къарыкӀыщтыгъэ.

Корр.: **Адэ мы лъэхъаным былымышъхьэ тхьапша уиӀэр? А пчъагъэм тапэкӀэ джыри хэбгъэхъощта?**

Щ.С.: ЧэмиплӀ сиӀ, щыр ащых. ШкӀиплӀ, шкӀэхъужъитӀу, зы танэ ахэт. Джыри шкӀэ зыщыплӀ сщэфын сыгу хэлъ. Арышъ, былымышъхьэ 14 — 15 сиӀэхъогъу хэтыщт.

Корр.: **Къинба? Ори ветеринарэу Ӏоф ошӀэ, чылэгъуитф къэогъэгъунэ, ахэр къэокӀухьэх, къоджэдэсхэр къызэрэпфэразэхэри тэшӀэ. Уишъхьэгъуси районым зищытхъу щаӀорэ кӀэлэегъадж.**

Щ.С.: ЩашӀэхэр лэжьэкӀо лъэпкъых. Мыпсэу-мылажьэ къытхэкӀырэп. Непэ тиунагъокӀэ тызфэныкъо щымыӀэу тэпсэу. ТикӀалэхэри едгъэджэгъахэх. Чылэм удэсэу уихатэ зэхэкӀыхьажьыгъэу, уищагу чэм, чэттхьачэтхэр дэмытхэу, лыри, кӀэнкӀэри, щэхэкӀхэри уимыӀэхэу ущыӀэнэу щытэп. Уфаемэ, былымхэм уапылъынэуи уахътэ къыхэкӀыщт.

Сишъхьэгъусэу Тэмарэ чэмхэр ещых, гъэщыр зэрехьэ. Типшъэшъэжъыеу Мири тиӀэпыӀэгъу. Симысэу къызщыхэкӀырэм, былым Ӏусхэри аратыжьы. ШкӀэ цӀыкӀухэм нахь псынкӀэу ахэхъоным фэшӀ чэмхэм ащыщхэр тымыщхэу щэр рятэгъэшъу. Гъэщыр тщэрэп, егъашӀи ащ тыпылъыгъэп. ТикӀалэхэм ахэкӀуадэ, тиӀахьылхэми, нэмыкӀхэми танэсы.

Корр.: **Къакъырхэр уиӀэха, Ӏусхэр екъуха?**

Щ.С.: Къакъырым метрэ 20 икӀыхьагъ. Бгъагъэу зычӀэ чӀэгъэчъыкӀыгъэ лъэгэшхори тиӀ. Чэмхэр епхыгъэх. Адрэхэр Ӏэщышхом дэтых. Натрыфрэ коцрэ зэхэхьэджагъэу тоннитӀум ехъу сиӀ. Былымхэр дэгъоу тэгъашхэх. Чэщ-зымафэм чэм пэпчъ щэ килограмми 9 — 10-р къакӀахы. Джаущтэу тиунагъокӀэ гухахъо хэдгъуатэу тэпсэу, тэлажьэ.

КӀэлэ ибэхэр къаухъумэх

Мы Ӏофым фэгъэхьыгъэ Ӏофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр щыӀэныгъэм щыгъэцэкӀэгъэнхэм Теуцожь районым ипащэу Хьачмамыкъо Азэмат ренэу ынаӀэ зэрэтетым тыщыгъуаз. АхэмкӀэ ӀофшӀагъэу яӀэхэр зыфэдэхэр зэдгъэшӀэнэу бэмышӀэу районым гъэсэныгъэмкӀэ игъэӀорышӀапӀэ ипащэу Ерэджыбэкъо Адамэ зыӀудгъэкӀагъ.

— КӀэлэ ибэхэр, ны-тыхэр зышъхьарымытыжьхэр тинэплъэгъу идгъэкӀыхэрэп, — еӀо Ерэджыбэкъом. — Районым ипащэу Хьачмамыкъо Азэмат тиӀэпыӀэгъоу тызшъхьасырэ щыӀэп. Сабыйхэр зэкӀэ унагъохэм ащапӀух, ягъэшхэни, яегъэджэни зэрифэшъуашэу пылъых еджапӀэхэм, кӀэлэцӀыкӀу ӀыгъыпӀэхэм япащэхэр.

Ащ ыуж Ерэджыбэкъо Адам гущыӀэгъу къытфигъэхъугъ зипэщэ районом испециалист шъхьаӀэу, кӀэлэ ибэхэм, ныты зимыӀэжьхэм якъэухъумэн фэгъэзагъэу Дэхъужь Аминэт. Ар опытышхо зиӀэ кӀэлэегъадж. 1977-рэ илъэсым Адыгэ къэралыгъо кӀэлэегъэджэ институтыр къыухыгъ. Илъэс 28-рэ егъэджэн-пӀуныгъэм пылъыгъ. Джы илъэсипшӀ хъугъэу зигугъу къэтшӀырэ ӀофшӀэным фэгъэзагъэшъ, ыгурэ ыпсэрэ етыгъэу ипшъэрылъхэр егъэцакӀэх.

Аминэт къызэриӀуагъэмкӀэ, кӀэлэ ибэхэу, янэ-ятэхэр зышъхьарымытыжьхэу районымкӀэ гъэрекӀо атхыгъэр нэбгырэ 47-рэ. Ахэр зэкӀэ районым ичылагъохэм яунэгъо 33-мэ ащаӀыгъых.

А пчъагъэм щыщэу 10-мэ ны-тыхэр яӀэжьхэп, ибэх. Щымэ янэ-ятэхэр яӀэх ау ахэр чыжьэу кӀохэзэ, бэрэ къэтыхэзэ Ӏоф къыщашӀэти, ялъфыгъэхэр акъош-Ӏахьылхэм анаӀэ атетынэу къафагъэнагъэх. УнэгъуитӀумэ кӀэлэцӀыкӀу зырыз нэмыкӀ къалэ горэхэм къарахыгъэу, зытырарагъэтхагъэу апӀух. Адырэ къэнэгъэ кӀэлэцӀыкӀу 32-мэ ны-тыхэр (е языххэрэр) яӀэх. Ау ахэм ясабыйхэр тэрэзэу зэрамыпӀухэрэм, зэрэрамыгъаджэхэрэм, янахьыбэр зэрэешъуакӀохэм афэшӀ яфитыныгъэхэр аӀахыгъэх. Джы ахэри унэгъо зэфэшъхьафхэм арысхэу апӀух, алэжьых.

ЫпшъэкӀэ зигугъу къэтшӀыгъэ кӀэлэцӀыкӀу 47-м щыщэу 25-р районым иеджапӀэхэм ащеджэх. Нэбгырибл студентых, сабыищ кӀэлэцӀыкӀу ӀыгъыпӀэхэм ащаӀыгъ, 4-р яунэхэм арыс. Зы нэбгырэ Красногвардейскэм дэт республикэ реабилитационнэ гупчэу «Доверие» зыфаӀорэм щыӀ. НэбгыритӀумэ сымэджэщхэм къащяӀазэх.

Корр.: **Адэ а кӀэлэцӀыкӀухэр зыӀыгъхэм, зыпӀухэрэм ахъщэ ӀэпыӀэгъу арата?**

Д.А.: КӀэлэцӀыкӀу 39-мэ мазэ къэс къэралыгъом сомэ 8860-рэ къафетӀупщы. Унэгъуи 7-мэ кӀэлэцӀыкӀоу ащаӀыгъхэм афэгъэзэгъэ ны-тыхэм япшъэрылъхэр щытхъу хэлъэу зэрагъэцакӀэрэм фэшӀ ахъщэ ӀэпыӀэгъу тедзэу мазэ къэс сомэ 9290-рэ араты.

Корр.: **КӀэлэ ибэхэм, зисабыйхэр унэгъончъэу къэзыгъанэхэрэм ахэхъуа?**

Д.А.: Гукъау нахь мышӀэми, ахэхъо нахь, ахэкӀырэп. ЕтӀани ны-тыхэр зимыӀэжьхэр ти Адыгей имызакъоу, нэмыкӀ шъолъырхэми къарэкӀых. 2014-рэ илъэсым тиучет хэтыгъэр кӀэлэцӀыкӀу 39-мэ, гъэрекӀо а пчъагъэр 47-рэ хъугъагъэ. 2015-рэ илъэсым тигъунэгъу краим кӀэлэцӀыкӀуи 7 къытфикӀыгъ. АдыгэкъалИ нэбгыритӀу къикӀыгъ. Тэ тирайони нэбгыритф къыщыхэщыгъ. ТхьэмкӀэ шыкур, нэбгырэ 14-ри унагъохэм аштагъэх.

Корр.: **КъыхэкӀа кӀэлэцӀыкӀухэр зыштэнхэ районым ишъумыгъуатэу? Ащ пыдзагъэу, ежьхэми лъфыгъэхэр яӀэзэ, кӀэлэцӀыкӀухэр зыштагъэхэу, дэгъоу зыпӀухэу, зидахэ пӀомэ хъущт унагъохэм ащыщхэм тащыгъэгъуазэба.**

Д.А.: КӀэлэцӀыкӀухэр зыштэщтхэр тымыгъотэу къызэрэхэкӀырэр мэкӀэ дэд. Арэущтэу зыхъукӀэ, сабыим илъэсищ нахь ымыныбжьымэ, Мыекъуапэ, илъэсиблым къехъугъэмэ, Шэуджэн районым ит интернатым ятэгъащэх.

ЗанкӀэу къасӀо сшӀоигъу кӀэлэцӀыкӀухэр зыштэгъэ унагъохэм алъэкӀ къамыгъанэу яшъэрылъхэр зэрагъэцакӀэрэр. АскъэлаекӀэ гущыӀэ фабэхэр фасӀо сшӀоигъу Еутых Зарэ. Ежь кӀэлитф иӀ. 2013-рэ илъэсым ишъхьэгъусэ игъусэу интернатым сабыищ къычӀащыгъ. Джащ фэдэхэу зянэ-зятэхэр зышъхьарымытыжь кӀэлэцӀыкӀухэр дэгъоу зыпӀухэрэм ащыщ АскъэлаекӀэ Гедыуаджэ Светланэрэ Тыгъужъ Фатимэрэ, ОчэпщыекӀэ Пщыдатэкъо Разиет, ЛъэустэнхьаблэкӀэ Ангелина Смирновар, Лилия Зыряновар, Валентина Кушнаревар, нэмыкӀхэри.

КӀэлэ ибэхэм псэупӀэхэри афащэфых. ГъобэкъуаекӀэ ЛӀыунэе Симэ сомэ мин 820-кӀэ, Блэгъожъ Мурат сомэ мин 420-кӀэ Джэджэхьаблэ район администрацием ащыфищэфыгъэх. Джыри сомэ миллионищырэ мин 221-рэ къафатӀупщыгъагъ нэбгырищмэ унэхэр афащэфынэу. Ау ныбжьыкӀэхэр Краснодар, Мыекъуапэ афэягъэх, ау ахъщэм къыхьыгъэп. 2016-рэ илъэсым нэбгырэ 13-мэ псэупӀэхэр арагъэгъотынэу ары.

Дэхъужь Аминэт кӀэлэ ибэхэм, ны-тыхэр зышъхьарымытхэм ящыӀэкӀэ-псэукӀэ, яӀофыгъо зэфэшъхьафхэр зэхифыхэ зыхъукӀэ, игъусэхэм, иӀэпыӀэгъухэм гуфэбэныгъэ хэлъэу ягугъу къешӀы. Ахэр зыныбжь имыкъугъэхэм адэлэжьэрэ комиссиехэм япащэхэу район администрациемкӀэ Ӏэшъынэ Налбый, Урысыем и МВД имежмуниципальнэ отделэу «Адыгейский» зыфиӀорэмкӀэ инспекторхэу Тхьагъэпсэу Зарем, ГъукӀэлӀ Алим. ӀэпыӀэгъу къафэхъух еджапӀэхэм япащэхэри, психологхэри, кӀэлэегъаджэхэри, кӀэлэцӀыкӀу ӀыгъыпӀэхэм яӀофышӀэхэри.

НэкӀубгъор зыгъэхьазырыгъэр НЭХЭЕ Рэмэзан.

УАСЭ ЗЫФЭМЫШІЫЖЬМЭ...

Ижъырэ саугъэтым елъэпэкІэуагъэх

Исп унэхэр Адыгеим щызэтырагъэпсыхьажьыхэу зэрэщырагъэжьагъэр бэмэ зэхахыгъ. Краснодар краим щыщхэр бэмышІэу тиреспубликэ къэкІогъагъэх мыжъо унэхэу «Хьаджыкъу-3» ыкІи «Хьаджыкъу-4» зыфиІохэрэр зэрагъэпсыжьыгъэхэр зэрагъэлъэгъунхэу. Ахэм Урысые географическэ обществэм икъутамэу Адыгэ Республикэм щыІэм ипащэу Игорь Огай пащэ афэхъугъагъ. Исп унэхэм зякІуалІэхэм, «Хьаджыкъу-4»-р акъутагъэу къычІэкІыгъ.

Алъэгъугъэр агу лъэшэу хэкІыгъ, Игорь псынкІэу Адыгэ Республикэм икультурэ кІэн къэухъумэгъэнымкІэ ыкІи гъэфедэгъэнымкІэ ГъэІорышІапІэм ипащэу Цыпынэ Руслъан макъэ ригъэІугъ, сурэтхэр тырихыгъэх.

Нахьыбэр зэбгырахыгъ

Исп унэхэм яшІын къызхэкІыгъэр ыкІи зыкІашІыщтыгъэхэр зышІомыгъэшІэгъон цІыф щыІэп. Ахэр зэкІэми алъэгъухэ ашІоигъу, ау чІыпІэ пстэуми къащыбгъотыщтхэп. Адыгеир исп унэхэмкІэ баигъ, бэшІагъэп ащ фэдэхэу 300 фэдиз тичІыгу зитыгъэр, джы къэнэжьыгъэр мэкІэ дэд. Ахэр зыхэшІыкІыгъэ мыжъо пІокІэ инхэр зыфэлъэкІыщтхэм зэкІэми зэбгырахыгъэх, псэолъапхъэкІэ агъэфедагъэх. Къэнэгъэ тІэкІур къызэтегъэнэгъэнхэм географическэ обществэри туризмэм иІофышІэхэри пылъых. Ахэм ямызакъоу, республикэм ис пстэумэ къагурыІон фае ахэр цІыфхэмкІэ зэрэгъэшІэгъонхэр, бэмэ алъэгъунхэу зэрэфаехэр, туристхэр Адыгеим къызэрэращэлІэщтхэр.

Археологхэм, тарихълэжьхэм ыкІи шІэныгъэлэжьхэм къызэраІорэмкІэ, ахэм илъэс мини 4-м ехъу анибжь, Египет ипирамидэхэм анахьыжъых. Пирамидэхэм яплъынхэу Египет илъэс къэс нэбгырэ миллион пчъагъэхэр макІох, зыгъэпсэфакІохэм атегъэпсыхьэгъэ инфраструктурэр щыдэгъу, ахэм туризмэм федэшхо къыфахьы.

Мыжъо унитІу агъэкІэжьыгъэр

Тэри тиреспубликэ археологическэ паркэу «Хьаджыкъо исп унэхэр» зыфиІорэр щагъэпсынэу ары гухэлъэу яІэр. Аужырэ илъэсищым къыкІоцІ исп унитІу агъэкІэжьыгъах. ІофшІэнхэр федеральнэ гупчэм къытІупщыгъэ сомэ мин 600-мкІэ агъэцэкІагъэх. «Хьаджыкъу-4-р» Іоныгъо мазэм зэхагъэуцожьыгъ. ІофшІэныр зыгъэцэкІэгъэ купым тарихъ шІэныгъэхэмкІэ кандидатэу, Урысыем шІэныгъэхэмкІэ и Академие материальнэ культурэм итарихъкІэ иинститут Кавказымрэ Гупчэ Азиемрэ яархеологиекІэ иотдел иІофышІэ шъхьаІэу Виктор Трофимовыр ипэщагъ. В. Трофимовми И. Огаий исп унэ хьалэмэтхэр пэсэрэ тарихъ саугъэтхэу дунаим зэрэтетынхэ фаер къаІо. Ахэр зэкІэ зышІомыІофэу исп унэр зыкъутагъэхэм «цІыфкІэ» яджэгъуай.

Мыжъо унэм ыгупэкІэ Іугъэогъэгъэ мыжъо плІэмыеу ихьэпІэ цІыкІу хъураеу зыхэупкІыгъагъэр къагъэукІорэипагъ. ЧІыгум зытефэм, ар тІоу зэгоутыгъ. Исп унэм ыІупэ дэжь цІыф лъэкъо ужхэр иІагъэх.

— Джынэс исп унитІу нахь тфызэтегъэпсыхьажьыгъэп. Ащ мылъкуи уахъти бэу ищыкІагъ.

Илъэс мин пчъагъэрэ тичІыгу шъолъыр итыгъэ мыжъо унэ цІыкІухэр арэущтэу зэхакъутэщтхэмэ, чІыопсым хэтэу, щыщ шъыпкъэу дгъэпсынэу тызфэе музеим къыщыдгъэлъэгъон дгъотыжьыщтэп, — еІо И. Огай.

Р. Цыпынэм къызэриІорэмкІэ, исп унэр зыкъутагъэхэм алъэхъух, полицием иІофышІэхэм ар апшъэ ралъхьагъ.

ЧІыопс музеир тфэгъэпсыщта?

Исп унэр ежь ыІэкІэ ыкІи фэсакъызэ В. Трофимовым зэрэзэхигъэуцожьыгъагъэр И. Огай къеІуатэ. Мыжъо «дэпкъхэр» дэгъоу зэригъэкІужьыгъагъэх. Саугъэтыр ежь-ежьырэу къэукІорэин ылъэкІыщтыгъэп.

Мыжъо унэр джыри уугъоижьын плъэкІыщт, ау мыжъо зэхэтхэр къэпІэтыхэ зыхъукІэ, джыри нахь инэу къызэхэтэкъонхэ алъэкІыщт. Исп унэхэр къэралыгъом къыгъэгъунэрэ ижъырэ саугъэтых, ау ахэр мэзхэмрэ къушъхьэхэмрэ зэрахэтхэм пае икъоу алъыплъэнхэ алъэкІырэп. Джары псэупІэу Каменномостскэм пэблагъэу «Археологический парк» зыцІэщт музеир агъэпсы зыкІашІоигъор. Ащ ипроект Урысыем игеографическэ обществэ ифестивалэу Москва щыкІуагъэм Адыгеим икІыгъэхэм къыщагъэлъэгъогъагъ, ащ обществэм итхьаматэу Сергей Шойгу шІогъэшІэгъонэу нэІуасэ зыфишІыгъагъ. Джащыгъур ары гъатхэм географическэ обществэм ишъолъыр фестиваль Адыгеим щырагъэкІокІынэу зыщырахъухьэгъагъэр. Адэ джы С. Шойгу Адыгеим къакІомэ сыда рагъэлъэгъущтыр?

Археолог цІэрыІоу В. Трифоновыр икІыгъэ илъэсым къызэкІом къыІогъагъ:

— Хьаджыкъо купым хэхьэрэ исп унэхэр лъэпсэкІодэу агъэкІодых. Ахэм апае хабзэм грант (ахъщэ ІэпыІэгъу) къыІытхыным илъэс пчъагъэ тетэгъэкІуадэ. Ахэр зыдэщыт чІыпІэхэм хэти анэсын зэрэфимытыр ашІэзэ, мылъку зиІэхэм коттеджхэр, псэупІэ унэхэр атырашІыхьэх. Сэ Адыгеим аужырэу сыкъызыкІогъагъэр илъэсищ хъугъэ. А охътэ кІэкІым къыкІоцІ исп уни 10-м ехъу акъутэн алъэкІыгъ.

Адыгэхэр анахь лъэпкъыжъхэм ащыщых. Ахэм къакІэныгъэ исп унэхэр Адыгэ Республикэм ичІыгу итых. Мыжъо унэхэм язакъоми, ахэр цІыфхэм зэралъэгъущтхэм ыкІи апылъ къэбархэр зэрэзэхахыщтхэм апае къакІохэрэм япчъагъэ хэхъо зэпытыщт, республикэм федэ къыфахьыщт.

Шъхьаем, яфэшъошэ уасэ ахэм ятымытэу, джыри зичэзыу «къутамэу тызтетыр готэупкІы».

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

ТУРИЗМЭР

Тыркуер агу пыкІырэп

Тыркуем зыщызгъэпсэфы зышІоигъохэм туроператорхэм путевкэхэр аращэнхэ фимытхэу къызщиІорэ унашъо хабзэм ыштагъ. Унашъор зыукъохэрэм пшъэдэкІыжь арагъэхьынэу щыт.

Ащ емылъытыгъэу, Роспотребнадзорым тицІыфхэр Тыркуем кІохэу къыхигъэщыгъ. Ащ пае Урысыем занкІэу имыбыбыкІхэу, къытпэблэгъэ хэгъэгухэр агъэфедэхэзэ, зыгъэпсэфакІо макІох.

— Тыркуем зэрэкІощтхэ путевкэхэр туроператорхэм цІыфхэм аращэхэмэ тыуплъэкІугъэ, — еІо Роспотребнадзорым ипащэу Анна Поповам. — Ахэм мылъапІэу билетхэр ащэфыхэшъ тигъунэгъу къэралыгъохэм макІох, ахэм нэужым къарэкІыхэшъ Тыркуем мэбыбых.

Ростуризмэм ипащэу Олег Сафроновми илъэсыкІэр къимыхьэзи цІыфхэр Египет ыкІи Тыркуем турфирмэхэм зэрагъакІощтыгъэхэр игущыІэ къыщыхигъэщыгъ. Египет «иошъогу гъогу» зызэфашІым, зыгъэпсэфакІохэр Тыркуем икІыхэти, Египет быбыщтыгъэх, джы къэралыгъуитІуми амыгъэкІонхэу унашъо зашІыгъэм къыщегъэжьагъэу Израиль агъэфедэу аублагъ. Туроператор инхэм япащэхэм ащыщхэм хэукъоныгъэхэр зэрашІыхэрэр амыушъэфэу къаІо. Илъэс заулэрэ зыпылъыгъэхэ бизнесым федэ къафимыхьыжьэу хъугъэ. Ау цІыфхэр илъэс псаум зыщыфэбэрэ хэгъэгухэм кІохэ ашІоигъу, ащ пае турхэм атефэрэ ахъщэм нахьыби атынэу хьазырых.

Бэдзэр зэфыщытыкІэхэмрэ хэбзэ унэшъо шІыгъэхэмрэ зэкІухэрэп. Бэдзэрым щакІорэ щэфакІорэ ищыкІагъэр. Зэрэдунаеу джащ фэдэ хабз щызекІорэр. ЦІыфхэр зыфаехэр, ашІоигъохэр, ащэфыщтхэр къафыдэзгъэкІын, къязыщэн лъэхъух. Ахэм азыфагу удахьэкІэ къикІын щыІэп. Джащ фэд турфирмэхэмрэ зыгъэпсэфакІохэмрэ язэфыщытыкІэхэр зыфэдэхэри. Джары туризмэ хъызмэтым ылъэныкъокІэ зигъунапкъэ зэфашІыгъэ къэралыгъохэм

цІыфхэр нахь ахъщаби нахь охътаби тырагъэкІуадэзэ, къыдаухьэзэ, зыкІакІохэрэр.

Арэущтэу щытми, Роспотребнадзорымрэ Ростуризмэмрэ туроператорхэу путевкэ зыщэхэрэм алъэхъух, ахэм тазыр атыралъхьэ.

(Тикорр.).

ПЭНЭШЪУ Сэфэр

«Дахэу укъэхъун нахьи...»

Рассказ

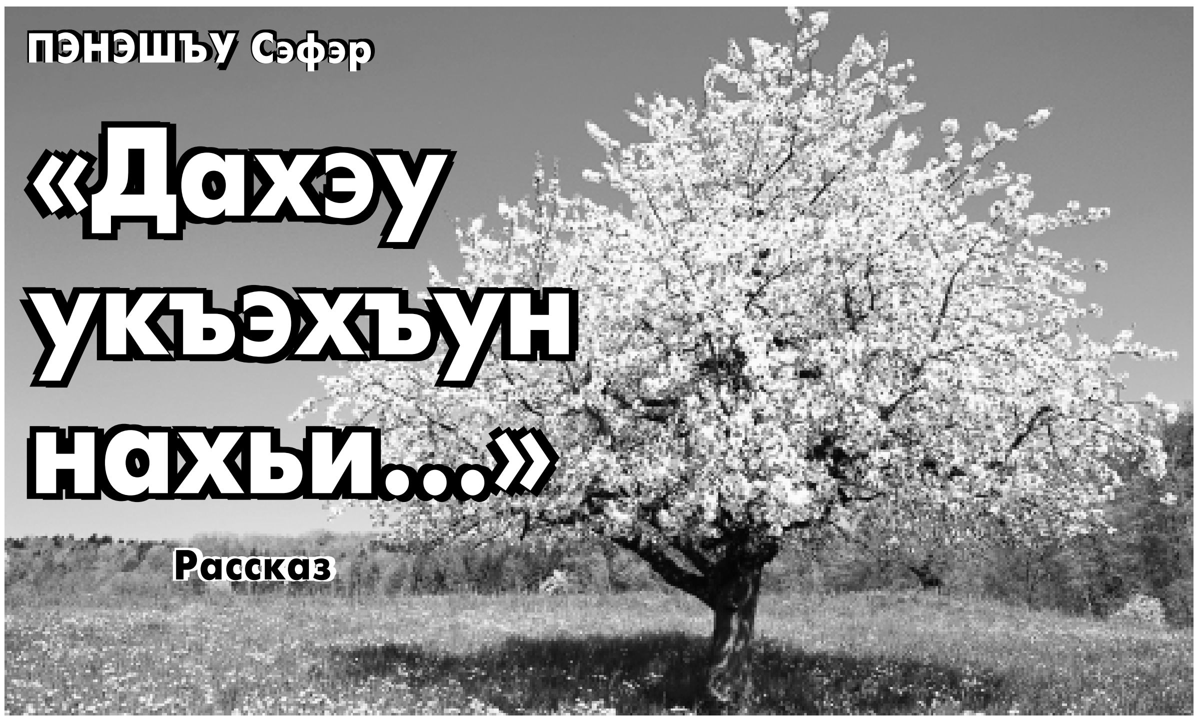

(КъызкIэлъыкIорэр щылэ мазэм и 23-м къыдэкIыгъэ номерым ит).

— Уанахь дах нахь, сыпсэ закъу, зыкIи уанахь Iаеп, уанахь дэеп, — къызэриубытылIагъ Шумафэ. — Ау джары мэзэ лэжьапкIэу къысатыгъэр. Зы сомэкIи семынэцIэу къыпфэсхьыгъ. Зигъот инхэм сэ сянэкъокъун слъэкIыщтэп...

— УмылъэкIыщтмэ, шъуз ныбжьыкIэ дахэ уиIэным укIэхъопсэу укъысэбэни сыда сыкъызкIэпхьыгъэр? — къэгуIагъ Дэхэнагъо. — Сызэхъуапсэрэ щымыIэу сызыIыгъынылI пае сыкъэнэщтыгъэп.

Ипсэогъу къыфиIэтыгъэм зыгорэ еIолIэгъуаети, къыриIуагъэм ипэгъокIэу дысэу зыгорэхэр фидзхэмэ шIоигъуагъэми, Шумафэ зищыIагъ, ау ащ щыухыгъэ зэрэмыхъущтыр къыгурыIоу игъот нахьыбэ хъунымкIэ амалэу щыIэхэм ягупшысэу ригъэжьагъ. ХэкIыпIэ закъоу щыIэу ылъытагъэр, ар ыгукIэ къымыштахэми, ар зышIэхэрэм нэмыплъ аритэу, врачхэм Гиппократ итхьэлъанэ аукъоу ылъытэу хэтыгъэми, хирургышъ, етIани анахь хирург Iаззэу сымэджэщым чIэтхэм ахалъытэу, сымаджэу къеуалIэрэр бэти, ежьыми операцие ышIыхэрэм къуалъхьэ къаIихыныр ары. «Сыврачэу а дэдэр сшIэнэуи?!» зэ ыгукIэ кIэкуукIыгъ, ау а дэдэм ипсэогъу ымакъэ зэхехэу къыщыхъугъ: «УмылъэкIыщтыгъэмэ, шъуз ныбжьыкIэ дахэ уиIэным укIэхъопсэу укъысэбэни сыда сыкъызкIэпхьыгъэр?»

Амал иIахэмэ, цIыфыр ипсауныгъэ пае зышъхьасын щыIэп. Зигъот макIэхэу операцие ышIыхэрэм Шумафэ затыриIэтыкIыщтыгъэми, къуалъхьэ къезытын пайи къанэщтыгъэп, ау ари икъущтыгъэп. Анахь щыгъын, бзылъфыгъэ Iэпэщысэ лъапIэу щыIэхэр арых Дэхэнагъо зылъыIабэщтыгъэр. Непэ щыгъыгъэр неущ зыщилъэжьыщтыгъэп. Бриллиантхэм анэсэу лъапIэхэр къызхэжьыукIырэ тхьакIумэпылъхэу, Iэлъынэу, Iэхъоу иIэр бэми, ахэр шIомэкIагъ. Дэхэнагъо джыри дао къыфишIы зэхъум, игъот хигъэхъонымкIэ амалэу щыIэхэм ягупшысэу Шумафэ ригъэжьагъ. Къыхихыгъэр, сымэджэщэу Iоф зыщишIэрэм врачэу Iутыр икъурэпти, сыхьат пчъагъэу Iоф зэришIэн фаем ызыныкъо къыфыхигъэхьонэу врач шъхьаIэм зелъэIум игуапэу къеIуугъ.

Джы IофшIэгъу ужым Шумафэ ядэжь къэмыкIожьэу, дежурнэу сымэджэщым чэщым къэтэуи къыублагъ. Ар нахь игопэгъах Дэхэнагъо. Ежьыри бзылъфыгъэ ныбжьыкIэ дахэти, Iоф имыIахэми мафэми пчыхьэми урамым техьэщтыгъ.

3

Дэхэнагъо ипшъэшъэгъущтыгъэ, джыри бэрэ зыIукIэрэ, игукъанэхэр зэриIотэрэ Зарэ илI къызыхъугъэ мафэр зыщыхигъэунэфыкIыщт ешхэ-ешъом ригъэблэгъагъ. ИлIи арыгъэ, ау ар дежурствэм зыщыIэн фаем тефагъ.

Зарэ илI иныбджэгъухэми, иIахьылхэми, ежь Зарэ пышъхьагъэхэми нэбгырэ бэкIае ешхэ-ешъом щыIагъ. Ахэм ахэтыгъ ШIуапцIэкъо Казбек, Зарэ ятэшым ыкъо. Ащ ынаIэ къызэрэтыридзагъэм Дэхэнагъо гу лъитагъ. Шхэнхэу, ешъонхэу Iанэм зыпэтIысхьэхэм, Казбек Дэхэнагъо къыготIысхьагъ. ЫшхыщтымкIи, зэшъощтымкIи ынаIэ къытыригъэтыщтыгъ. ДэхэкIаеу шхагъэхэу, ешъуагъэхэу тIэкIу загъэпсэфыным игъо хъугъэу купир зезыщэрэ тамадам къазыреIом, нахьыбэр унэм къикIыгъ жьы къабзэ къащэнэу. Джащыгъур ары языбгъукIэ тIэкIу Дэхэнагъо дырищэкIи, Казбек къызыриIуагъэр:

— Дэхэнагъу, о сшIэрэп, ау уилI Шумафэ насыпышIу.

— Сыда ауштэу зыкIапIорэр? — ащ Казбек къыригъэкIыгъэр къышIэгъахэми, гу лъимытагъэ фэдэу Дэхэнагъо зыкъишIыгъ. МакIэу IущхыпцIыкIи риIожьыгъ. — СилI насыпышIомэ сэри сынасыпышIоба!

— Хьау, — ыштагъэп Казбек, — о унасыпышIоу сфэIошъущтэп. Къызфэпштэн фэдэ теплъэ зэримыIэм имызакъоу, къыобэни, укуомэ, укIыйзэ узыхьыгъэр уипсэогъукIэ унасыпышIона! УзэрэкIыгъухэри сэ сэгъэшIагъо. Ощ фэдэ бзылъфыгъэ ныбжьыкIэ дахэр псэогъоу зэриIэмкIэ Шумафэ сехъуапсэ.

ЗэрэмыIаер ежьыми зыдешIэжьыми, хэта бзылъфыгъэу дахэ къыраIомэ зимыгопэщтыр, ауми, шъырытыгъэм зыдыригъэхьыхи Дэхэнагъо нэшIошIыгъэм зыритыгъ:

— Дэхэ дэдэмэ сэ егъашIи сызхагъэхьанэп, ау ауштэу къызэрэпшIошIыгъэр инэу сигуапэ, — Казбек IущхыпцIагъ.

— Хьау, Дэхэнагъу, къысшIошIыгъэ къодыеп, сэ сынэхэмкIэ зэкIэ къыоплъыщтыгъэми! Сэ сызэрэоплъырэр ощ нахь дахэ дунаим темытэу, мэлэIичэу ошъогум къеуцохыгъэм уфэдэу ары. Ау сэркIэ ащ пкIэ иIэжьэп, лIы уиI...

Джыри Казбек зыгорэхэр къыриIоныгъэхэкIи мэхъу, ау «шъукъычIэхьажь» ыIуи тамадэр къызэджэм, Казбек игущыIэ зэпигъэугъ.

АщкIэ егъэжьагъэ хъугъэр Казбек лъигъэкIотагъ. Тыдэ щызэIукIагъэхэми, Дэхэнагъо ыгу зэрэрихыгъэр ыжэ дэкIыщтыгъэп. Ежь фэдэ бзылъфыгъэ дахэ псэогъоу иIагъэмэ, нахь насыпышIо хъулъфыгъэ дунаим темытэу къыщыхъущтыгъэу ары.

Дэхэнагъуи Казбек ыгу рихьыгъ. Ухэтми угу рихьынэу кIэлэ лъэгъупхъ. Лъэпэлъаг, плIэIушъомбгъо пчэнэ псыгъу. Илыягъэу пщэрэп ыкIи одэп. НэкIэпэшху. Ышъхьац мыстхъум фэдэу шIуцIабз, ынитIу чэщ шIункIыр къарэщы. КъопцIэ нэгу IукIыхь. ПэкIэ шIуцIабзэу тетыри къекIу. Ежь зэрэнахьыжъыри бэп. Ащ фэдэ кIалэм къызэрэриIорэм фэдэу шIодэхэ дэдэми, псэогъукIэ къылъыIэбэным щыгугъыгъоягъ. Ежь лIы иI. Казбеки шъуз иIагъ, ау зэмыкIухэу зитIупщыжьыгъэр бэшIагъэп, лъыIэбэжьынкIи мэхъу.

Ахэр Дэхэнагъо ыгукIэ зыдиIыгъхэми, етIани гугъэр иныба, арэу аIо цIыфыр щызыгъаIэрэр, псэогъукIэ мыштэ ышIырэп, нахьышIум щэгугъы.

Пчыхьэм Казбек Дэхэнагъо урамым зыщыIокIэм, къыфэзэщыпагъэу, инэплъэгъу къыкIэхъопсыщтыгъэу зыкъишIыгъ. ЕтIанэ къыфыхигъэпсыгъ:

— Дэхэнагъу, Краснодар тыгъакIуи, тызышIэхэрэм тыкъызщамылъэгъущт ресторан горэм тычIэгъэтIысхьи, гупсэ-гупсэу тIэкIурэ тыщыгъэс. — Хьау, хьау, Казбек, — Дэхэнагъо къыпиупкIыгъ. — Пщыгъупшэжьыгъа лIы зэрэсиIэр?!

— О лIэу уиIэм шъхьакIоу къыуихыгъэр пщыгъупшэжьыгъа? Ащ ифэшъуашэр уфэмышъыпкъэныр ары, — занкIэу къыримыIуагъэми, ежь зыкIэхъопсырэр Казбек къыхигъэпсыгъ. — СэгъэшIагъо зыуупцIэнэу, ащ угу техьэу чэщым узэрэгоплъышъурэр. Сэ ар къыздэхъумэ, сэщ нахь насыпышIо щымыIэу зыслъытэжьын. Ау уицыхьэ къыстегъэлъ, о пшIомыигъоу IапэкIи сыкъыонэсыщтэп.

Казбек къыриIуагъэр илI ришIэныр ифэшъошэ шъыпкъэу Дэхэнагъо зэриIожьи, риIонтIыхьэ фэдэу зыкъишIыгъэми, къешIугъ. Ежь илI нэджэ-Iуджэм елъытыгъэмэ, кIэлэ лъэгъупхъэм зэрэголъыщтым дихьыхыгъ. IапэкIэ къынэмысыщтэу ыIуагъэми, ащ фэдэ гухэлъ имыIэу Краснодар рестораным зэримыщтым шIошъхъуныгъэ фыриIагъ.

— Нычхьапэ хъущтэп, — ыIуагъ Дэхэнагъо. — СилI сымэджэщым дежурствэм зыщыхьыщт чэщ горэм тедгъэфэн фае. Сэ макъэ къыозгъэIущт.

— КIыхьэ-лыхьэ земыгъэшI, сыпсэ закъу, сшIуабэ дашIэу сыкъыожэщт, — къебэужьи Казбек кIэрыкIыжьыгъ.

«Сыпсэ закъу!» А дэдэр силIи къысеIо, мыдрэри ары. Хэта тIумэ яззу ыпсэ нахь сыфэзыгъадэрэр?» — Казбек кIэлъыплъэзэ Дэхэнагъо зэриIожьыгъэ. Казбек ыгу къыфилъ шъыпкъэр джырэкIэ ышIэгорэп, ау Шумафэ ар къыреIомэ, нэшIошIыгъэ зэрэхэмылъым ицыхьэ телъ. Ау ежь зыфаер, ыпсэ фэзыгъадэрэр Казбек арэу къычIэкIынэу ары.

ИлI дежурствэм зэрэкIощтыр Дэхэнагъо зешIэм, Казбек макъэ ригъэIугъ, ау фигъэпытагъ сыхьатыр пшIыкIутIу мыхъупэзэ къуаджэм къэмыкIожьы зэрэмыхъущтыр.

МакIэу Казбек IущхыпцIыкIи зэриIожьыгъэр: «ЕтIанэ ащ тырыгущыIэщт».

Машинэм Дэхэнагъо ригъэтIысхьи зежьэхэм, «урамыгъэзыпагъэмэ, джырэ фэдэ дунэе Iаем гъогу утехьэ хъунэп» зыфаIорэм фэдагъ. ЫцIыпэ убытымэ уашъом удэкIоенэу къырикIыкIэхэу лъэшэу къещхыщтыгъ, ошъуапщэхэр зэIитхъыхэу пчыкIэр хъушIэщтыгъ, къуаджэр къызэпигъэджэу шыблэр гъуагъощтыгъ, губжыгъэу загъори зиухьэщтыгъ.

— А Казбек, тэ къытэгуаорэм фэд дунаим зыкъызэрышIырэр. Мыщ фэдэ дунэе Iаем гъогу утехьэ хъунэп, — зыфэщыIагъэп Дэхэнагъо. — Тэгъэгъэзэжь.

Дэхэнагъо зыкIыфэмыягъэр Iоф уиIэу гъогу утехьагъэу джы фэдэу дунаир Iае зыхъукIэ мышIоу, уиIоф къыбдэмыхъущтэу янэжъ зэриIощтыгъэр ары. Ау а дэдэр къыIонкIэ мэхъэшагъэ.

— УмыгумэкI, сыпсэ закъу, машинэу тызэрысым къыкIэхьащтэп, — дунаим изытет Казбек хъатэу къызэрэримыдзэрэр къыхэщыгъ. ЗыкIэхъопсырэ щыIэу джы гъогу къытехьагъ, сыд фэдэ пэрыохъу щыIэкIи ыгъэзэжьыщтгъагъэп.

Краснодар зынэсхэм, къэлэ пчэгум ит ресторанхэм ащыщ къыщымыуцухэу аэропортым кIуагъэх. Ащ хэт рестораным зычIэтIысхьэхэм, Казбек ахъщэм шъхьасыгъэп, анахь шъон, шхыныгъо лъапIэхэм алъыIабэщтыгъ. Гухэлъ гъэнэфагъэ иIэти, шампанскэмкIэ рагъэжьагъэми, коньякми нэсыгъ. Ыгъэутэшъон гухэлъ фыриIэу Дэхэнагъо ибокал Казбек егугъущтыгъ. Пчыхьэм дэгъоу щысыгъэх. Дэхэнагъуи чэф ыгъотыгъ, ау зэрэкIожьын фаер щыгъупшэщтыгъэп. Ар ыжэ дэмыкIы зэхъум, Казбек Дэхэнагъо рестораным къычIищыжьыгъ, машинэм къыригъэтIысхьажьыгъ. Машинэр зэхигъэнэн гухэлъ иIэ фэдэу Казбек зыгорэхэм атеIункIэщтыгъ, ау къызэханэщтыгъэп.

— Сыд шъыу мыщ къехъулIагъэр? — ишъыпкъэу Дэхэнагъо къыщигъэхъуным пае машинэм къикIыгъ, капотыр къыIэти, зыгорэхэм япIэжъэжь фэдэу зыкъишIыгъ, ау машинэр зэханэщтыгъэп.

— Дэхэнагъу, нычэпэ хьакIэщым тисын фаеу хъущт, — ыIуагъ Казбек.

— Хьау, хьау, сымыкIожьы хъущтэп, — зыригъэнагъ Дэхэнагъо. — «Нычэпэ тыдэ ущыIагъа?» ыIоу силI къысэупчIымэ, сыда есэбгъэIощтыр?

— Адэ машинэр къызэхэмынэмэ, сыда сэ къыпфэсшIэнэу узфаер? — къызпыгубжыкIы фэдэу зыкъишIыгъ Казбек.

Ащ шIокIэу Дэхэнагъуи Казбек пэуцужьыгъэп, ау зы номер зэдилъынхэу къызэраIихыгъэр къызыреIом, нахь игопэгъахэми, джыри фэмые фэдэу зыкъишIыгъ.

— Хьау, хьау, Казбек, лIы сиI...

— Тхьапшырэ къыосIощта «силIы» пIоу зигугъу къэпшIырэм къыуишIагъэмкIэ епшIэнэу тефэрэр, — Дэхэнагъо къыIощтыр къеухыфэ ежэшъугъэп Казбек. — Уфэмышъыпкъэныр ары, ау уиIэу уилI уфэшъыпкъэнэу уфаемэ, сыкъыбнэсыхэнэп, пIэкIоритIу итышъ тызэрылъыщтым, зырызэу тателъын.

Ащи къезэгъыгъ Дэхэнагъо. ЗэрэгъэгущыIэхэу тIэкIурэ щылъыгъэхэу зэшъуагъэр къытекIуи, Дэхэнагъо шIэхэу чъыем Iуитхъыгъ. Казбек зыщыкIошъыгъ. Бзылъфыгъэм гогъуальхьи IаплI рищэкIыгъ. Дэхэнагъо къэущыгъ, ау етхыоным ычыпIэкIэ ежьыми Казбек зыкъырифызылIагъ...

Зэшъуагъэри кIэкIыжьыгъэу пчэдыжьым къызэущыжьыр ары ышIагъэм ыгъэгумэкIыпэ фэдэу Дэхэнагъо зыкъызишIыгъэр.

— А Казбек, къысэпшIагъэр сыдэу губгъэна! Сызэрешъуагъэр къызфэбгъэфеди, сыхэбгъэукъуагъ. Унэм сихьажьмэ, чэщым сыздэщыIагъэмкIэ силI къысэупчIымэ, сыда есэбгъэIощтыр?

— ШIагъоба адэ зи пфэмылъэкIыхэнэу зыкъызэрэпшIырэр! — Казбек Дэхэнагъо зэригъэIэсэщтым пылъыгъ.

— Бзылъфыгъэ щыIа илI ымыгъэпцIэу? ПцIыр фегъапщ, ышIошъ бгъэхъунымкIэ шIыкIэ пстэури дэгъу.

— Ары шъхьаем, Казбек, сэ есшIагъэр зыдэсшIэжьыба?! Шумафэ ынэгу сыкIаплъэ къэс сыгу къэкIыжьэу, зыфэсымыгъэгъужьэу сыхэтыщт, — ыгу имылъыр джыри Дэхэнагъо ыIупэ IулъыIгъ.

— Сэ къысщыхъущтыгъэр Шумафэ угу фэмыкIуахэу, къыуишIагъэр егъашIи фэмыгъэгъущтэу ары шъхьаем, о слъэгъурэм джыри ар угу пыкIырэп. Сэ сыкIэхъопсэу сызажэрэр хьаулый.

А гущыIэхэр Дэхэнагъо ыгу рихьыгъэх. Псэогъу къыфэхъуным Казбек кIэхъопсэу къыщигъэхъугъ. Ежь нэмыкI зэрэголъыгъэр Шумафэ ышIэжьыгъэкIи, ащ тетэу хъупэнэу ышIэмэ, джы хьатэу зэхишIэжьыщтэп. Пчэдыжьым хьакIэщым къычIэкIыжьхи машинэм къызетIысхьажьхэм, Казбек зыгорэм зэрэтеIункIэу машинэр къызэкIэнагъ. Дэхэнагъо ылъэгъугъэр ыгъэшIэгъуагъ.

(Джыри къыкIэлъыкIощт).

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «2015-рэ илъэсымкIэ ыкIи 2016-рэ, 2017-рэ илъэсхэм ячэзыу пIалъэкIэ Адыгэ Республикэм шIокI зимыIэ медицинэ страхованиемкIэ и ЧIыпIэ фонд ибюджет ехьылIагъ» зыфиIорэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2015-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 25-м ыштагъ

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «2015-рэ илъэсымкIэ ыкIи 2016-рэ, 2017-рэ илъэсхэм ячэзыу пIалъэкIэ Адыгэ Республикэм шIокI зимыIэ медицинэ страхованиемкIэ и ЧIыпIэ фонд ибюджет ехьылIагъ» зыфиIорэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2014-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 18-м аштагъэу N 350-р зытетэу «2015-рэ илъэсымкIэ ыкIи 2016-рэ, 2017-рэ илъэсхэм ячэзыу пIалъэкIэ Адыгэ Республикэм шIокI зимыIэ медицинэ страхованиемкIэ и ЧIыпIэ фонд ибюджет ехьылIагъ» зыфиIорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъуоягъэхэр, 2014, N 12; 2015, N 6, 10) мыщ фэдэ зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэу:

1) а 1-рэ статьям иа 1-рэ Iахь:

а) иа 1-рэ пункт хэт пчъагъэу «3656648.9-р» пчъагъэу «3730985.4-кIэ», «3446199.4-р» «3470299.8-кIэ» зэблэхъугъэнэу;

б) ия 2-рэ пункт хэт пчъагъэу «3656648.9-р» пчъагъэу «3747920.1-кIэ» зэблэхъугъэнэу;

в) я 3-рэ пунктыр хэгъэхъогъэнэу ыкIи ар мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«3) Фондым ибюджет мылъку учет зэрашIырэ счетхэм ахъщэу къарынэжьыгъэм зэрэхэкIыщтым епхыгъэу Фондым ибюджет сомэ мин 16934.7-м фыщыкIэнэу.»;

2) я 5-рэ статьям иа 1-рэ Iахь хэт пчъагъэу «304262.4-р» пчъагъэу «310332.1-кIэ» зэблэхъугъэнэу;

3) я 5^1-рэ статьяр хэгъэхъогъэнэу ыкIи ар мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«**Я 5^1-рэ статьяр. Фондым ибюджет зыфыщыкIэщт мылъкур зэрэрагъэкъужьыщт къэкIуапIэхэр**

2015-рэ илъэсымкIэ Фондым ибюджет зыфыщыкIэщт мылъкур зэрэрагъэкъужьыщт къэкIуапIэхэр мы Законым игуадзэу N 6-м диштэу ухэсыгъэнхэу.»;

4) гуадзэу N 1-м хэт гущыIэхэу «медицинэ IофышIэхэм зэтыгъо компенсациехэр афэшIыгъэнхэмкIэ бюджет трансфертхэу шIокI зимыIэ медицинэ страхованиемкIэ чIыпIэ фондхэм ябюджетхэм агъэкIохэрэр» зыфиIохэрэм ауж гущыIэхэу «шIокI зимыIэ медицинэ страхованиемкIэ чIыпIэ программэхэм ахъщэ Iахь тедзэ къафыхэгъэкIыгъэным пае бюджет трансфертхэу шIокI зимыIэ медицинэ страхованиемкIэ чIыпIэ фондхэм ябюджетхэм агъэкIохэрэр» зыфиIохэрэр хэгъэхъогъэнхэу;

5) гуадзэхэу N 2-мрэ 4-мрэ мы Законым игуадзэхэу N 1-мрэ 2-мрэ адиштэу икIэрыкIэу къэтыжьыгъэнхэу;

6) мы Законым игуадзэу N 3-м диштэу годзакIэу N 6-р хэгъэхъогъэнэу.

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым кIуачIэ иIэ зыхъурэр

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законым кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу
ТХЬАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
тыгъэгъазэм и 29-рэ, 2015-рэ илъэс
N 494

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ 2011-рэ илъэсым щылэ мазэм и 18-м ышIыгъэ унашъоу N 5-р зытетэу «Дзэ къулыкъушIэхэу, гъэцэкIэкIо хабзэм ифедеральнэ органхэм яIофышIэхэу фэхыгъэхэм (зидунай зыхъожьыгъэхэм), дзэ къулыкъур ахьызэ зыдэхъугъэр амышIэу кIодыгъэкIэ алъытагъэхэм якIэлэцIыкIуххэм мазэ къэс ахъщэ IэпыIэгъу ятыгъэным зыщыкIэлъэIухэрэ тхылъымрэ документхэмрэ зэраIэкIагъахьэрэ, ащ фэдэ ахъщэ IэпыIэгъу къазэраратыщтым ехьылIэгъэ унашъор зэраштэрэ ШIыкIэр ухэсыгъэным ехьылIагъ» зыфиIорэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Федеральнэ хэбзэгъэуцугъэм диштэу гъэпсыжьыгъэным фэшI **унашъо сэшы:**

1. Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ 2010-рэ илъэсым щылэ мазэм и 29-м ышIыгъэ унашъоу N 14-р зытетым (ыужкIэ унашъор тIоэ дгъэкIощт) зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэу, унашъом ышъхьи, гуадзэу N 1-ми, нэмыкI чIыпIэхэми къахэфэрэ гущыIэхэу «дзэ къулыкъушIэхэу, гъэцэкIэкIо хабзэм ифедеральнэ органхэм яIофышIэхэу фэхыгъэхыгъэм (зидунай зыхъожьыгъэхэм), дзэ къулыкъур ахьызэ зыдэхъугъэр амышIэу кIодыгъэкIэ алъытагъэхэм якIэлэцIыкIухэм мазэ къэс ахъщэ IэпыIэгъу ятыгъэныр» зыфиIохэрэр гущыIэхэу «дзэ къулыкъушIэхэу, гъэцэкIэкIо хабзэм ифедеральнэ органхэм яIофышIэхэу фэхыгъэхэм (зидунай зыхъожьыгъэхэм, дунаим ехыжьыгъэу макъэ зыфагъэIугъэхэм, дзэ къулыкъур ахьызэ зыдэхъугъэр амышIэу кIодыгъэкIэ алъытагъэхэм), дзэ къулыкъум (органхэмрэ учреждениехэмрэ якъулыкъу) зыхагъэкIыжьхэ нэуж дзэм шъобжэу щатыращэгъагъэм ыпкъ къикIыкIэ зидунай зыхъожьыгъэхэм якIэлэцIыкIухэм мазэ къэс ахъщэ IэпыIэгъу ятыгъэныр» зыфиIохэрэмкIэ зэблэхъугъэнхэу.

2. Мы унашъом ипэублэ хэт гущыIэхэу «Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2010-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 28-м ышIыгъэ унашъоу N 261-р зытетэу «Дзэ къулыкъушIэхэу, гъэцэкIэкIо хабзэм ифедеральнэ органхэм яIофышIэхэу фэхыгъэхэм (зидунай зыхъожьыгъэхэм), дзэ къулыкъур ахьызэ зыдэхъугъэр амышIэу кIодыгъэкIэ алъытагъэхэм якIэлэцIыкIухэм мазэ къэс аратынэу щыт ахъщэ IэпыIэгъур зыукIэхэрэм яхьылIэгъэ къэбархэр зэраIэкIагъахьэрэ шIыкIэм ехьылIагъ» зыфиIохэрэр гущыIэхэу «Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2010-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 28-м ышIыгъэ унашъоу N 261-р зытетэу «Дзэ къулыкъушIэхэу, гъэцэкIэкIо хабзэм ифедеральнэ органхэм яIофышIэхэу фэхыгъэхэм (зидунай зыхъожьыгъэхэм, дунаим ехыжьыгъэу макъэ зыфагъэIугъэхэм, дзэ къулыкъур ахьызэ зыдэхъугъэр амышIэу кIодыгъэкIэ алъытагъэхэм), дзэ къулыкъум (органхэмрэ учреждениехэмрэ якъулыкъу) зыхагъэкIыжьхэ нэуж дзэм шъобжэу щатыращэгъагъэм ыпкъ къикIыкIэ зидунай зыхъожьыгъэхэм якIэлэцIыкIухэм мазэ къэс аратынэу щыт ахъщэ IэпыIэгъур зыIукIэхэрэм яхьылIэгъэ къэбархэр зэраIэкIагъахьэрэ шIыкIэм ехьылIагъ» зыфиIохэрэмкIэ зэблэхъугъэнхэу.

3. Къэбар-правовой отделым:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ исайтрэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкIэкIо къулыкъухэм яофициальнэ Интернет-сайтрэ арагъэхьанэу;

— къыхаутыным пае мы унашъор гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ», мазэ къэс къыдэкIырэ сборникэу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр» зыфиIорэм аIэкIигъэхьанэу;

— Урысые Федерацием ишъолъырхэм яшэпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхьаным пае мы унашъор Урысые Федерацием юстициемкIэ и Министерствэ Адыгэ РеспубликэмкIэ и ГъэIорышIапIэ IэкIигъэхьанэу.

4. Мы унашъор зэрагъэцакIэрэм гъунэ лъысфынэу сшъхьэкIэ зыфэсэгъазэ.

5. Официальнэу къызыхаутырэ нэуж мэфи 10 зытешIэкIэ мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Министрэу ОСМЭН Альберт

къ. Мыекъуапэ,
щылэ мазэм и 11, 2016-рэ илъэс
N 1

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Къэлэгъэпсын IофшIэным ехьылIагъ» зыфиIорэм ия 4-рэ статья зэхъокIыныгъэ фэшIыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2015-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 25-м ыштагъ

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Законэу «Къэлэгъэпсын IофшIэным ехьылIагъ» зыфиIорэм ия 4-рэ статья зэхъокIыныгъэ фэшIыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2009-рэ илъэсым бэдзэогъум и 24-м аштагъэу N 280-р зытетэу «Къэлэгъэпсын IофшIэным ехьылIагъ» зыфиIорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2009, N 7, 10; 2012, N 4; 2013, N 8, 11; 2014, N 7, 12; 2015, N 5, 7, 8, 12) ия 4-рэ статья зэхъокIыныгъэ фэшIыгъэнэу, а 1-рэ Iахьым я 14^1-рэ пунктыр хэгъэхъогъэнэу ыкIи ар мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«14^1) коммерческэ, социальнэ гухэлъхэмкIэ агъэфедэрэ, пкIэ зылъатырэ унэр зыщашIыщт чIыпIэр аIэ къырагъэхьаным тегъэпсыхьэгъэ зэззэгъыныгъэ адэшIыгъэнымкIэ аукционым мылъкоу щащэщтым ипэублэ уасэ зэрагъэнэфэрэ шIыкIэр ухэсыгъэнэу;».

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым кIуачIэ иIэ зыхъурэр

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законым кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу
ТХЬАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
тыгъэгъазэм и 29-рэ, 2015-рэ илъэс
N 496

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

ЧIыпIэ мэхьанэ зиIэ чIычIэгъ байныгъэхэр зычIэлъхэр зэрагъэфедэрэ, ахэм атегъэпсыхьэгъэ тхылъхэр зэрагъэхьазырырэ, къэралыгъо регистрацие зэрашIырэ, ахэр агъэфедэнхэм пае лицензиехэр къазэраратырэ ШIыкIэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Урысые Федерацием и Законэу 1992-рэ илъэсым мэзаем и 21-м аштагъэу N 2395-1-р зытетэу «ЧIычIэгъ байныгъэхэм яхьылIагъ» зыфиIорэм диштэу гъэпсыжьыгъэным фэшI Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ышIыгъ:**

1. ЧIыпIэ мэхьанэ зиIэ чIычIэгъ байныгъэхэр зычIэлъхэр зэрагъэфедэрэ, ахэм атегъэпсыхьэгъэ тхылъхэр зэрагъэхьазырырэ, къэралыгъо регистрацие зэрашIырэ, ахэр агъэфедэнхэм пае лицензиехэр къазэраратырэ ШIыкIэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2012-рэ илъэсым чъэпыогъум и 9-м ышIыгъэ унашъоу N 209-р зытетэу «ЧIыпIэ мэхьанэ зиIэ чIычIэгъ байныгъэхэр зычIэлъхэр зэрагъэфедэрэ, ахэм атегъэпсыхьэгъэ тхылъхэр зэрагъэхьазырырэ, къэралыгъо регистрацие зэрашIырэ, ахэр агъэфедэнхэмкIэ лицензиехэр къазэраратырэ ШIыкIэм ехьылIагъ» зыфиIорэмкIэ аухэсыгъэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2012, N 10; 2013, N 8, 11; 2015, N 5) мыщ фэдэ зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэу:

1) я II-рэ разделым ия 7-рэ пункт кIуачIэ имыIэжьэу лъытэгъэнэу;

2) я III-рэ разделым иа 1-рэ пункт ия 5-рэ подпункт кIуачIэ имыIэжьэу лъытэгъэнэу;

3) я VII-рэ разделым кIуачIэ имыIэжьэу лъытэгъэнэу.

2. Официальнэу къызыхаутырэ нэуж мэфи 10 зытешIэкIэ мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу
КЪУМПIЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ,
тыгъэгъазэм и 31-рэ, 2015-рэ илъэс
N 316

ДЗЮДО

Зэшыпхъухэм ямедальхэм ахагъахъо

Къыблэ шъолъырым дзюдомкIэ изэнэкъокъу Мыекъуапэ щыкIуагъ. Илъэс 18-м нэс зыныбжьхэм язэIукIэгъухэм апэрэ чIыпIэр къащыдэзыхыгъэхэм Ульяна Ткаченкэр ащыщ.

Джэджэ гурыт еджапIэм ия 10-рэ класс У. Ткаченкэр щеджэ. 2015-рэ илъэсым Урысыем иныбжьыкIэхэм язэIукIэгъухэу Казань щызэхащагъэхэм хагъэунэфыкIырэ чIыпIэр къащыдихыгъ. Европэм и Кубок фэгъэхьыгъэ зэIукIэгъоу Тверь щыкIуагъэм медаль къыщыфагъэшъошагъ. Урысыемрэ Китаимрэ якомандэхэм зэнэкъокъоу зэдыряIагъэм апэрэ чIыпIэр къыщыдихыгъ. Иркутскэ зэIукIэгъухэр гъэшIэгъонэу щызэхащэгъагъэх.

Урысые Федерацием икIэлэеджакIохэм яспартакиадэу Ермэлхьаблэ щыкIуагъэм У. Ткаченкэм дышъэ медалыр къыщыдихыгъ. Килограмм 40-м нэс къэзыщэчырэмэ ябэны, тIэкIу нахь онтэгъухэм, кг 44-м нэс къэзыщэчыхэрэм, янэкъокъоу къыхэкIы.

— Дзюдор сшIогъэшIэгъон, — къытиIуагъ Ульяна Ткаченкэм. — Тренерэу сипащэр Адзынэ Алый. — Спортым ишъэфхэр IупкIэу къысфеIуатэх. Урысыем иныбжьыкIэхэм якIэух зэнэкъокъоу Новосибирскэ щыкIощтхэм сахэлэжьэнэу зысэгъэхьазыры.

Спорт унагъом Ульяна Ткаченкэр щапIу. Ышыпхъоу Еленэ Урысыем изэнэкъокъухэм ахэлажьэ, медальхэр къащыдихэу зэп къызэрэхэкIыгъэр.

— Зэшыпхъухэм Iоф адэшIэгъошIу, — къытиIуагъ тренер-кIэлэегъаджэу Адзынэ Алый. — Дзюдом хэгъозэгъэ бэнакIохэм акIырэплъых, спортышхом гъэхъагъэ щашIы ашIоигъу.

ЕджапIэр Ульянэ къызиухыкIэ, ищыIэныгъэ спортым рипхы шIоигъу. БэнэпIэ алырэгъум зыщигъасэ зыхъукIэ, гуетыныгъэу къызхигъафэрэр къетэжьыщтэу А. Адзынэм елъытэ.

Сурэтым итхэр: **апэрэ чIыпIэр Ульяна Ткаченкэм къыдихыгъ, сэмэгумкIэ апэрэу щытыр Адзынэ Алый.**

ГАНДБОЛ. СУПЕРЛИГЭР

Ощ нахь лъэшым дешIэгъошIоп

«АГУ-Адыиф» Мыекъуапэ — «Ростов-Дон» Ростов-на-Дону — 18:38 (8:21, 10:17).
Щылэ мазэм и 25-м Мыекъуапэ щызэдешIагъэх.
Зезыщагъэхэр: О. Тарасиков, И. Чернега — Краснодар.
«АГУ-Адыиф»: къэлэпчъэIутхэр: Кожубекова — 1, Баскова, ешIакIохэр: Серадская — 1, Щербина — 1, Головко — 2, Грбавчевич, Исаченко — 4, Смоленцева — 2, Неупокоева — 2, Куцевалова, Васильева, ШъэоцIыкIу, Еремченко, Портягина — 2, Леминова — 3, Мартыненко.

«Ростов-Доным» щешIагъэхэр Урысыем игандбол щызэлъашIэх. Сэнаущыгъэ зыхэлъ спортсменкэу Урысыем ихэшыпыкIыгъэ командэхэм ятренерхэм янэплъэгъу итыр макIэп. Ащ фэдэ командэ лъэшэу суперлигэм апэрэ чIыпIэр щызыIыгъым «АГУ-Адыифыр» текIон ылъэкIыщта?

Спортым, анахьэу бзылъфыгъэ спортым, къырыкIощтыр къэшIэгъуаеу щыт. Ар къыдэплъытагъэми, Адыгеим иешIакIохэм «Ростов-Доным» зэIукIэгъур къышIуахьыщтэу тыгугъэщтыгъэп. ХьакIэхэр нахь псынкIэу, гупшысагъэ ахэлъэу ешIэщтыгъэх.

Пшъэшъэ къопцIэ ищыгъэу Юлия Манагаровар ыпэкIэ къызилъыкIэ, къызэтебгъэуцон плъэкIынэу щытыгъэп. Iэгуаор хъагъэм редзэшъ, ащ лъыпытэу якъэлапчъэ нэс зэкIэкIожьынэу игъо ефэ. Урысыем ихэшыпыкIыгъэ командэ хэтэу Екатерина Ильинар ащ фэд. Гум рихьэу ешIапIэм IэпэIэсэныгъэ дэгъу къыщегъэлъагъо.

Анна Сень, Анна Пунько, Оксана Киселевар гупчэм итхэми, апэкIэ илъыгъэхэми щысэтехыпIэх. Анна Седойкинар Урысыем ихэшыпыкIыгъэ командэ икъэлэпчъэIут, цыхьэшIэгъоу зэрешIэрэм дакIоу, игъусэхэр егъэдаIох. «АГУ-Адыифыр» хьакIэмэ ябгъапшэмэ, ущытхъунэу зыкъигъэлъагъощтыгъэп.

О. Киселевар гъогогъуи 8 тикъэлапчъэ къызыдэом, Iэгоуи 8-р хъагъэм ридзагъ. Е. Ильинам, А. Степановам, В. Бобровниковам щырыщэ тикъэлапчъэ къыдагъэфагъ, зыкIи блэугъэхэп, къэлэпчъэIутми Iэгуаор къызэкIидзэжьыгъэп.

Адыгеим испортсменкэу Д. Щербинар гъогогъуи 7 къэлапчъэм зыдэом, Iэгуаор зэ дидзагъ, А. Серадскаям 15-м щыщэу 1 ныIэп хъагъэм ригъэфагъэр. О. Исаченкэр ухъумакIомэ ябэнызэ зэрапхырыкIыщтыгъэр къыхэтэгъэщы. И. Неупокоевам, П. Леминовам, В. Смоленцовам, А. Головко хъагъэм Iэгуаор зэрэрадзэрэ шIыкIэм тигъэгушIощтыгъ, ау текIоныгъэр къыдахынымкIэ ар мэкIаIоу къытщыхъущтыгъ.

«Ростов-Доным» ушэтын гъэшIэгъонхэр ышIыщтыгъэх. КъэлэпчъэIутыр ешIапIэм ращызэ, ащ ычIыпIэкIэ ыпэкIэ илъыщт спортсменкэр зэнэкъокъум хагъэлажьэщтыгъ. Ащ фэдэ уахътэр тикъэлэпчъэIутэу Светлана Кожубековам къызфигъэфеди, Iэгуаор къызIэкIахьэм псынкIэу ыдзи, хъагъэм ригъэфагъ. «Ростов-Доныр» шIыкIэшIумэ зэралъыхъурэр дэгъу, ау джыри фэхьазырыIоп ешIакIэу къыгъэлъагъо шIоигъом. «АГУ-Адыифыр» нахь псынкIэу ешIэщтыгъэмэ, хэукъоныгъэу хьакIэхэм ашIыхэрэр агъэфедэщтыгъэмэ, къэлэпчъэ нэкIым, анахь макIэмэ, гъогогъуи 5 — 6 Iэгуаор радзэн алъэкIынэу чIыпIэ итыгъэх.

ТекIоныгъэр зыхьыщтыр нафэу зэрэщытым фэшI тренерхэм пэшIорыгъэшъэу атхыгъэ спортсменкэхэр ешIэгъум хагъэлэжьагъэх — ар шIыкIэшIумэ ахэтэлъытэ.

Пресс-зэIукIэр

«Ростов-Доным» иешIакIохэу Г. Мехдиевам, Ю. Манагаровам, А. Седойкинам, Е. Ильинам, А. Сень яеплъыкIэхэр зэфэпхьысыжьмэ, командэр Урысыем идышъэ медальхэм афэбанэ. Бысымхэм анахь лъэшых, яфэшъуашэу текIоныгъэр къыдахыгъ.

«АГУ-Адыифым» итренер шъхьаIэу Анатолий Скоробогатовым зэрилъытэрэмкIэ, тиухъумакIохэр дэеу ешIагъэх, гуфит-шъхьафитэу Ростов испортсменкэхэр тикъэлапчъэ къыдаощтыгъэх. ХьакIэхэр псынкIэу, дахэу ешIагъэх. Сыдэу хъугъэми, «АГУ-Адыифыр» финалым хэфэн фае. Командэ 11 суперлигэм хэтыр, апэрэ чIыпIи 8-р къыдэзыхыщтмэ ахэмыфэ хъущтэп.

Ольга Исаченкэм, Инесса Неупокоевам, Наталья Еремченкэм, Светлана Кожубековам, Полина Леминовам, Милица Грбавчевич, нэмыкI ешIакIохэм гущыIэгъу тафэхъугъ. Ауж къинэхэрэм къахэкIыжьыгъэхэу алъытэ, ау гандболыр зикIасэхэу къалъыплъэхэрэр нахьыбэкIэ агъэгушIонхэм фэхьазырхэп.

ШъэоцIыкIу Миланэ, Анастасия Серадскаям, Елена Портягинам, Юлия Куцеваловам упчIэ ятымытыгъэми, агу ихъыкIырэр псынкIэу къэпшIэнэу щытыгъ. Урысыем, Адыгеим язаслуженнэ тренерэу Хьот Юныс къызэрэхигъэщыгъэу, ешIэгъум хэлэжьэрэ тиспортсменкэхэр «Ростов-Доным» фэдэ командэ лъэшым текIонхэм непэ фэхьазырхэп. Ауж къинэхэрэм ашIокIынхэр япшъэрылъ.

Щылэ мазэм и 30-м «АГУ-Адыифыр» Краснодар щыIукIэщт чIыпIэ командэу «Кубань».

Сурэтыр ешIэгъум къыщытетхыгъ.

НэкIубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкIи къыдэзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакцием зыдэщыIэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79,
редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,
редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр 4532
Индексхэр 52161 52162
Зак. 42

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьаIэр **Дэрбэ Тимур**

Редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр **МэщлIэкъо Саид**

ПшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр **ЖакIэмыкъо Аминэт**